

RAPORT

WALKA O POLSKI RYNEK
POŻYCZKOWY
W ŚWIETLE NOWELIZACJI USTAWY
O KREDYTCIE KONSUMENCKIM

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców
www.zpp.net.pl

Warszawa, czerwiec 2015

SPIS TREŚCI

I. Rynek firm pożyczkowych w Polsce	4
1. Ogólna charakterystyka rynku	4
2. Wielkość rynku pożyczkowego w Polsce	5
3. Bankowa oferta mikropożyczek	6
4. Profil klienta firm pożyczkowych	6
4.1 Cele zaciągania pożyczek w firmach pożyczkowych	8
II. Rewolucja internetowa	9
1. Powstanie nowego segmentu rynku	9
2. Wielkość segmentu online	9
3. Scoring BIK – metoda sprawdzania wiarygodności kredytowej klienta	9
III. Znaczenie nowego prawa	11
1. Geneza regulacji rynku pożyczkowego	11
2. Znaczenie nowego prawa - konsumenci	11
3. Znaczenie nowego prawa – rynek pożyczkowy	11
IV. Główni gracze o polski rynek pożyczkowy - segment tradycyjny vs. internetowy	12
1. Różnice kulturowe	12
1.1 Segment tradycyjny	12
1.2 Segment internetowy	14
1.3 Różnice kulturowe – podsumowanie	15
2. Różnice technologiczne	17
2.1 Sektor tradycyjny	17
2.2 Sektor internetowy	17
3. Różnice kapitałowe	17
4. Profil klienta	18
4.1 Segment tradycyjny	18
4.2 Segment internetowy	19
V. Kontrowersje wokół nowego prawa	20
1. Regulacja rynku pożyczkowego - wstęp	20
2. Główne założenia projektu	20
2.1 Ograniczenie kosztów kredytu	20
2.2. Prolongata spłat kredytu	20
2.3 Ograniczenie kosztów windykacji	21
2.4 Rejestr firm pożyczkowych	22
2.4.1 Rejestr pożyczkodawców Związku Firm Pożyczkowych	22
3. Nowelizacja prawa pożyczkowego w Polsce – historia zmian	23

VI. Lobbing lidera rynku, a nowe prawo	25
1. Rola Konfederacji Lewiatan w tworzeniu nowego prawa	25
2. Limit kosztów – wygrani i przegrani	27
3. Wpływ nowego prawa na biznes Providenta	28
VII. Argumenty stron na podstawie stanowisk	29
1. Argumenty uczestników rynku	29
1.1 Provident	29
1.2 Vivus	29
2. Argumenty stron trzecich	31
2.1 Rządowe Centrum Legislacji (RCL)	31
2.2 Komisja Nadzoru Finansowego	31
3. Argumenty organizacji branżowych i NGO	31
3.1 Związek Firm Pożyczkowych	31
3.2 Konfederacja Lewiatan	34
3.3 Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej	35
3.4 Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową	36
VII. Konsekwencje wprowadzenia nowego prawa	38
1. Konsekwencje dla rynku	38
1.1 Wycofanie z rynku pożyczek poniżej 1000 zł i firm je oferujących	38
1.2 Powstanie niesymetrycznego duopolu	39
1.3 Rozwój szarej strefy	39
1.4 Utrata kontroli państwa nad znaczną częścią rynku	40
2. Konsekwencje dla konsumentów	40
2.1 Zawężenie oferty pożyczek	40
2.2 Przejście klientów do mniej transparentnych części rynku i szarej strefy	40
2.3 Wzrost cen pożyczek	41
VIII. Doświadczenia zagraniczne	42

I. RYNEK FIRM POŻYCZKOWYCH W POLSCE

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA RYNKU

Firmy pożyczkowe zajmują się udzielaniem pożyczek na niskie kwoty i krótki termin zapadalności. Uzupełniają tym samym oferty banków, które w tym segmencie najczęściej nie są aktywne i nie posiadają odpowiedniego produktu, dla klientów, którzy chcieliby pożyczyć drobną kwotę na kilka tygodni i mieć ją od razu na koncie.

Ze statystyk firm pożyczkowych wynika, że nawet 60 proc. ich klientów mogłoby z powodzeniem starać się o kredyt w bankach, ale nie robi tego ze względu na wspomniany wyżej brak takiego produktu w bankach¹.

Tabela 1 – Porównanie parametrów i warunków udzielania pożyczki przez banki / SKOK-i oraz firmy pożyczkowe.

POZYCJA	BANK / SKOK	FIRMA POŻYCZKOWA
Wartość pożyczki	Od 1 000 do 100 000 PLN	Od 100 do 20 000 PLN
Czas udzielania pożyczki	1 – 3 dni	Max. 1 dzień
Okres, na jaki została udzielona pożyczka	Od 6 miesięcy do 5 lat	Od 7 dni do 2 lat
Odsetek odrzuconych wniosków	40 proc.	30 proc.
Cena pożyczki	RRSO > 10 proc. p.a. Nominalnie > 6 proc. p.a.	RRSO > 50 proc. p.a. Nominalnie ≥ 0 proc. p.a.

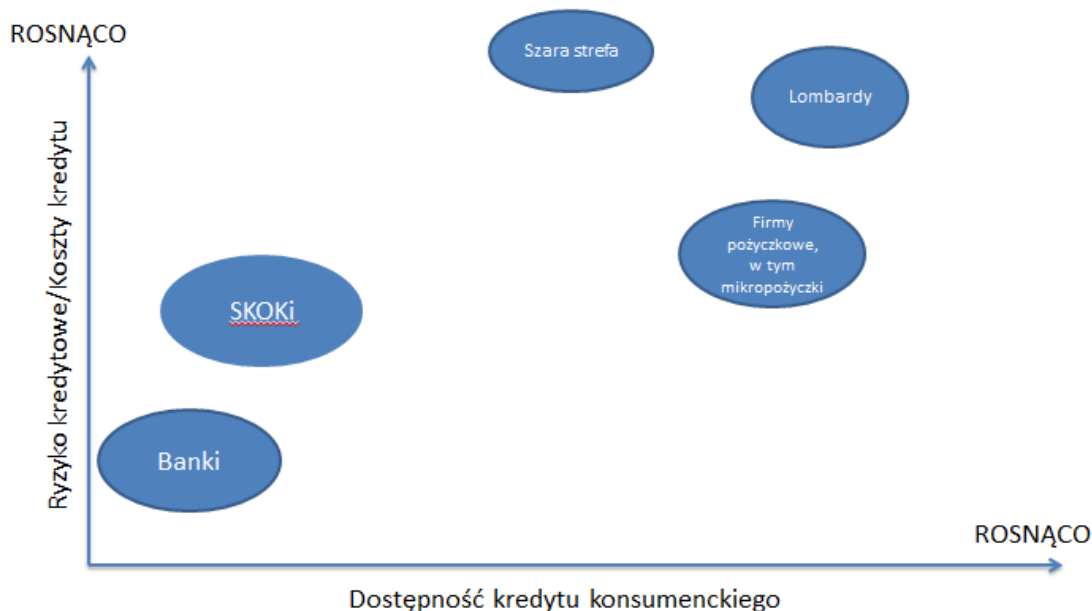
Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015.

Kwoty przyznawane przez firmy pożyczkowe są najczęściej niewielkie (przeciętna wysokość mikropożyczki wyniosła w 2013 r. 449 zł w przypadku pierwszej pożyczki oraz 745 zł wobec klientów, którzy wracają do firmy po wcześniejszej pełnej i terminowej spłacie zobowiązania²), co oznacza relatywnie wysokie koszty stałe. Grupa kliencka charakteryzuje się wyższym stopniem ryzyka i nie jest bardzo atrakcyjna dla sektora bankowego – lider rynku szacuje, że 28 proc. pożyczek nie jest spłacanych w terminie³.

¹ Dziennik Gazeta Prawna, „Banki wchodzą w chwilówki”, Jacek Uryniuk, 26 marca 2015r.

² Interaktywnie.com, „Pożyczki w internecie”, październik 2014.

³ biznes.newseria.pl, „Rośnie liczba klientów Providenta. W zeszłym roku firma udzieliła pożyczek na prawie 2 mld zł”, 27 lutego 2014 r.

Wykres 1 - Dostępność i koszt kredytów konsumenckich

Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015 r.

2. WIELKOŚĆ RYNKU POŻYCZKOWEGO W POLSCE

Firmy pożyczkowe nie podlegają nadzorowi finansowemu, nie muszą uzyskiwać zezwoleń na prowadzenie działalności, nie są także zobligowane do publikowania statystyk dotyczących liczby i wielkości udzielanych pożyczek. W związku z tym dane dotyczące tego sektora są trudno dostępne. Nie wiadomo dokładnie ile jest takich przedsiębiorstw w Polsce. Niektóre szacunki podają, że może być ich kilka tysięcy⁴. Na rynku występuje kilkadziesiąt dużych firm, które zasięgiem obejmują cały kraj. Większość z firm pożyczkowych to jednak małe, lokalne przedsiębiorstwa udzielające pożyczek mieszkańcom jednej miejscowości. W efekcie tego rozdrobnienia, na rynku występuje dość duża konkurencja, przez co niektóre firmy obniżyły koszty pożyczek o 20 proc. (dane Związku Firm Pożyczkowych). Sektor firm pożyczkowych to ponad 5 tys. pracowników, w tym pośredników i agentów.

Jak wynika z raportu firmy doradczej PwC zadłużenie gospodarstw domowych wynikające z „mikropożyczek” wynosi około 4 mld zł. Stanowi to około 0,7 proc. całkowitej wielkości zobowiązań Polaków. Większość, bo aż 97 proc. z około 500 mld zadłużenia pochodzi jednak z banków.

Z badań Diagnozy Społecznej 2013 wynika, że 4 proc. gospodarstw domowych jest zadłużonych w firmach pożyczkowych. Oznacza to, że jest ich w Polsce ok. 250 tys. Biuro Informacji Kredytowej (BIK) szacuje, że z usług pozabankowych firm pożyczkowych korzysta w sumie ok. 1,5 mln klientów⁵.

⁴ „Pożyczaj, ale rozsądnie”, W Sieci, 6 października 2014 r.

⁵ „Kredyty konsumpcyjne – spadki i migracje”, Biuro Informacji Kredytowej, Warszawa 2013

I. RYNEK FIRM POŻYCZKOWYCH W POLSCE

Źródła rynkowe podają, że firmy pożyczkowe udzielają rocznie ok. 1,5 mln – 2 mln pożyczek⁶. Biorąc pod uwagę relatywnie niewielką liczbę gospodarstw domowych zadłużonych w firmach pożyczkowych - 250 tys. oznacza to, że jedno gospodarstwo domowe bierze więcej niż jedną pożyczkę i przeciętny okres pożyczki jest bardzo niski – rzędu 1-2 miesięcy⁷.

3. BANKOWA OFERTA MIKROPOŻYCZEK

Na rynek pożyczek krótkoterminowych wchodzi również banki, które do tej pory oferowały głównie produkty na wyższe kwoty i z dłuższym okresem spłaty. Pierwszym bankiem, który wprowadził do oferty taki produkt był Bank SMART, który w październiku 2014 r. udostępnił klientom produkt o nazwie SMART Mikropożyczka. W marcu 2015 r. podobny produkt wprowadził też Bank Pocztowy.

Banki nie będą jednak konkurować o klientów ze słabą historią kredytową. Część osób składających wnioski w firmach pożyczkowych robi to dlatego, że biorąc pod uwagę ryzyko, tylko one są w stanie udzielić im finansowania. Banki będą konkurować raczej o najlepszych klientów firm pożyczkowych - osoby, które trafiły tam, bo sektor bankowy nie miał dla nich odpowiedniej oferty.

BANK smart (część FM Banku pbp) od października 2014 r. proponuje klientom „smart mikropożyczkę” w wysokości 100 - 1000 zł. Pieniądze trzeba oddać po miesiącu. Koszt pożyczki każdego 100 zł to 20 zł w postaci odsetek i prowizji. Klient nie musi dostarczać żadnych dokumentów. Proces wnioskowania i zawarcia umowy odbywa się online. Pożyczenie 1000 zł na miesiąc kosztuje 200 złotych.

Od marca 2015 r. w ofercie Banku Pocztowego również znajduje się „szybka pożyczka”. Można z niej skorzystać w oddziałach banku oraz w placówkach pocztowych na uproszczonych zasadach. Jedynym wymaganym dokumentem jest zaświadczenie o zarobkach lub o otrzymywaniu świadczenia z ZUS (odcinek renty lub emerytury). Minimalna kwota pożyczki to 300 zł, maksymalna 3 tys. Zadłużenie można spłacić po 30 dniach jednorazowo lub w 9 miesięcznych ratach. Bank nie pobiera odsetek od zadłużenia, ale nalicza prowizję od udzielenia finansowania w wysokości 20 proc. – niezależnie od okresu kredytowania. Pożyczenie 1000 zł na miesiąc kosztuje 200 złotych.

4. PROFIL KLIENTA FIRM POŻYCZKOWYCH

Statystycznym klientem firm pożyczkowych jest mieszkaniec miasta zatrudniony na umowę cywilnoprawną lub pracujący dorywczo, który z przyczyn formalnych nie może skorzystać z oferty banków lub spółdzielczych kas oszczędnościowo - kredytowych. Najczęściej pożyczkę przeznacza na zaistniałą sytuację losową lub bieżącą konsumpcję. Jak wynika z raportu statystyczny klient firm pożyczkowych jest osobą świadomą finansowo i porównującą oferty, których często szuka przez internet⁸. Klienci firm pożyczkowych częściej niż zadłużeni w innych instytucjach oceniają swoją sytuację finansową jako niekorzystną. 34 proc. z nich stwierdziło, że uzyskiwane dochody nie wystarczają im na zaspokojenie podstawowych potrzeb⁹.

⁶ „Pożyczki w internecie”, Interaktywnie.com, październik 2014

⁷ „Rynek firm pożyczkowych w Polsce”, PWC, grudzień 2013 r.

⁸ Raport „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”.

⁹ PwC, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

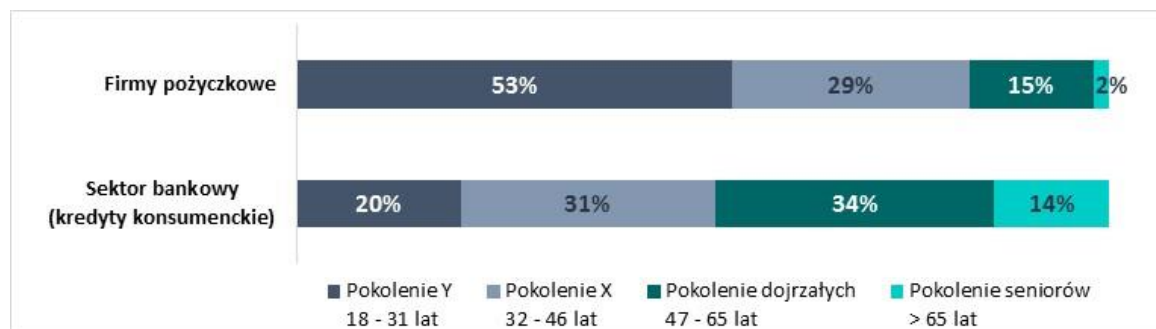
I. RYNEK FIRM POŻYCZKOWYCH W POLSCE

Tabela 2 – przeciętne dochody gospodarstw domowych w zależności od miejsca zadłużenia.

	ŚREDNI MIESIĘCZNY DOCHÓD NETTO GOSPODARSTWA W POPRZEDNIM MIESIĄCU	ŚREDNI MIESIĘCZNY DOCHÓD NETTO GOSPODARSTWA W POPRZEDNIM ROKU	ŚREDNI MIESIĘCZNY DOCHÓD NA OSOBE W POPRZEDNIM MIESIĄCU	ŚREDNI MIESIĘCZNY DOCHÓD NA OSOBE W POPRZEDNIM ROKU
Gospodarstwa zadłużone w innych instytucjach (głównie w bankach)	3 967 zł	3 967 zł	1 415 zł	1 423 zł
Gospodarstwa zadłużone w firmach pożyczkowych	2 520 zł	2 588 zł	967 zł	995 zł
Gospodarstwo bez długów	3 100 zł	3 130 zł	1 322 zł	1 334 zł

Źródło: PwC, „Rynek firm pożyczkowych w Polsce”, grudzień 2013.

Statystycznie, po pożyczki udzielane w firmach pożyczkowych częściej sięgają kobiety (65 proc.), osoby z wykształceniem zasadniczym (57 proc.) oraz osoby w wieku do 35 lat (powyżej 50 proc.). Klienci firm pożyczkowych rzadziej zamieszkują też duże miasta - powyżej 500 tys. mieszkańców¹⁰.

Wykres 2 – Struktura klientów sektora bankowego oraz firm pożyczkowych.

Źródło: dane Biura Informacji Kredytowej.

Profil klienta firmy pożyczkowej jest silnie zależny od kanału sprzedaży. Klienci segmentu tradycyjnego (pożyczki udzielane w oddziale lub domu klienta) są mocno zróżnicowani. Jest jednak wśród nich więcej osób starszych i gorzej wykształconych. Nie korzystają z internetu lub nie czują się wystarczająco pewnie w sieci. Duże znaczenie ma dla nich kontakt z agentem. Wielu klientów segmentu tradycyjnego nie korzysta z oferty banków.

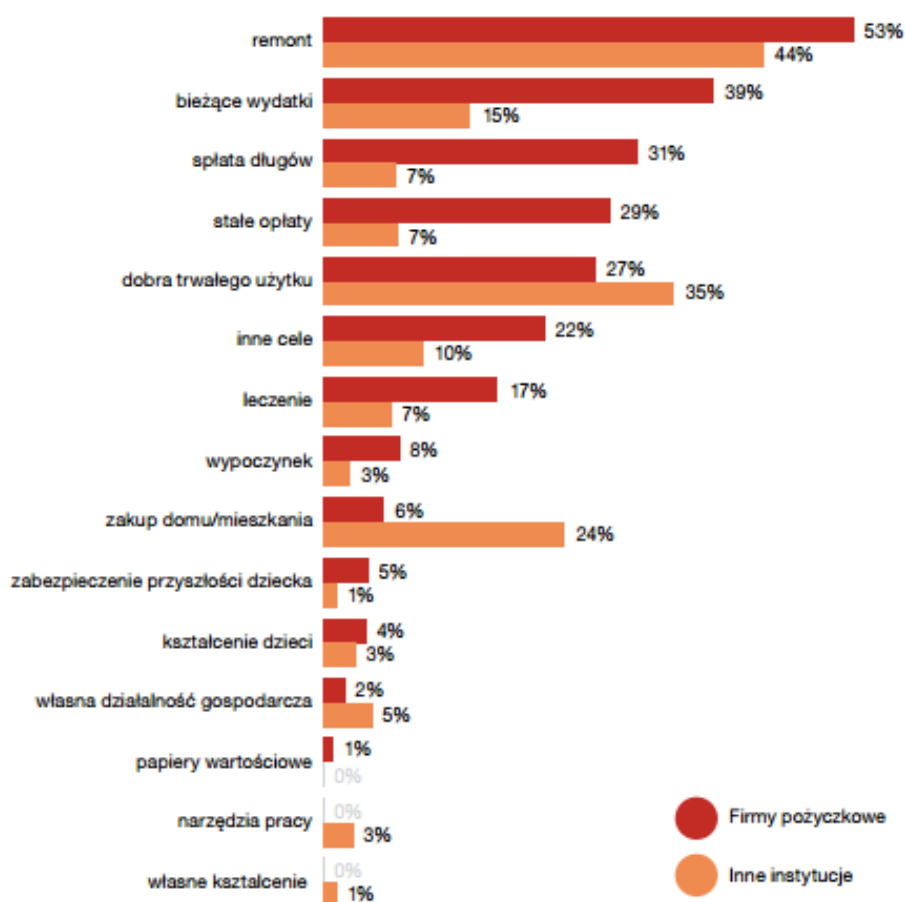
Zaciągnięcie pożyczki w firmie z segmentu online (pożyczki przez internet) wymaga posiadania konta bankowego oraz umiejętności poruszania się w sieci. Dlatego klientami segmentu online są częściej osoby młode, pracujące i lepiej wykształcone. Najczęściej zaciągają pożyczki na większe niespodziewane wydatki. Profil klienta segmentu internetowego jest zaprzeczeniem stereotypowego obrazu klienta firmy pożyczkowej – osoby starszej, gorzej wykształconej i zadłużonej.

¹⁰ PwC, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

4.1 Cele zaciągania pożyczek w firmach pożyczkowych

Jak wynika z raportu firmy doradczej PwC Klienci pożyczki najczęściej przeznaczone są na bieżące potrzeby i remonty¹¹ - **Wykres 3**. Według „Diagnozy społecznej 2013” 68 proc. badanych finansuje w ten sposób np. zakup jedzenia lub spłatę rachunków. Może to oznaczać, że osoby te nie są w stanie dopiąć domowego budżetu bez zewnętrznego finansowania.

Środki pochodzące z mikropożyczki przeznaczone są również często na remont i lepsze wyposażenie mieszkania. Taki cel wskazało 53 proc. badanych (zakup mebli czy sprzętu AGD i RTV). Wśród innych popularnych celów kredytowych znajdują się też spłata długów (31 proc.), dobra trwałego użytku (27 proc.) czy leczenie (17 proc.).

Źródło: PwC, „Rynek firm pożyczkowych w Polsce”, grudzień 2013.

Klienci kredytów gotówkowych zaciąganych w bankach nie różnią się wiele od klientów firm pożyczkowych. Z badania Audyt Bankowości Detalicznej TNS OBOP dla Open Finance wynika, że najwięcej badanych (klientów detalicznych banków) pożyczało na bieżące potrzeby (27 proc.) oraz wyposażenie mieszkania i zakup sprzętów AGD i RTV (łącznie 36 proc.)¹².

¹¹ PwC, „Rynek firm pożyczkowych w Polsce”, grudzień 2013 r.

¹² „Audyt Bankowości Detalicznej TNS Polska”, I kw. 2013 r.

II. REWOLUCJA INTERNETOWA

1. POWSTANIE NOWEGO SEGMENTU RYNKU

Firmy pożyczkowe przez wiele lat funkcjonowały na marginesie rynku finansowego. Działające lokalnie i rzadko niepokojone kontrolami nie musiały przejmować się standardami wymaganymi od banków. Przez to działalność firm pożyczkowych często wywoływała kontrowersję, nierzadko powodując ludzkie dramaty.

Rewolucję na rynku mikropożyczek spowodował rozwój internetu i technologii. Około 2011 r. technologia banków i biur informacji gospodarczej zaczęła pozwalać na udzielanie pożyczek i ocenę wiarygodności klientów przez internet. Dzięki temu powstał zupełnie nowy segment rynku pożyczkowego – pożyczki udzielane przez internet. Bardzo szybko wyrosli nowi gracze, którzy zachęcali klientów szybkim przelewem i brakiem wizyt domowych. W latach 2011-2012 na polskim rynku pojawiły się takie firmy jak: Kredito24.pl, NetCredit, Vivus czy Wonga.com.

2. WIELKOŚĆ SEGMENTU ONLINE

W ostatnich latach siła segmentu internetowego dynamicznie rośnie. Przyczyną są zmiany technologiczne, a także ewolucja zachowań klientów. Internet to naturalne środowisko ludzi młodych i to oni pierwsi trafili do nowych graczy. Sieć to przyszłość rynku, choć nadal dominującą rolę mają firmy z segmentu tradycyjnego.

W roku 2013 rynek pożyczek w Polsce był wart ok. 3.1 mld zł. Na pożyczki udzielane przez internet według prognoz Związku Firm Pożyczkowych przypadło ok. 2 mld zł¹³.

3. SCORING BIK – METODA SPRAWDZANIA WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ KLIENTA

Rozwój internetu i technologii dał możliwość badania zdolności kredytowej klienta. Firmy zrzeszone w Związku Firm Pożyczkowych (około 85 proc. firm pożyczkowych działających w internecie¹⁴) sprawdzają wszystkich klientów w Biurze Informacji Kredytowej (BIK) lub Biurze Informacji Gospodarczej (BIG). Wnioski osób zadłużonych są odrzucane, co zabezpiecza przed spiralą długów. Z danych Związku Firm Pożyczkowych wynika, że ostateczną akceptację uzyskuje tylko 3,5 na 10 aplikacji¹⁵.

W tej sytuacji zadłużeni klienci lub wręcz będący w pętli kredytowej, mogą dostać pożyczkę tylko w modelu obsługi domowej (sektor tradycyjny). Dzieje się tak dlatego, że wiele z firm z tego sektora nie weryfikuje w żaden sposób obciążeń finansowych klientów. Wnioski te potwierdza badanie przeprowadzone przez instytut badawczy Millward Brown. Jego celem było określenie

¹³Raport „Pożyczki w internecie” raport na zlecenie Kreditech Polska oraz „Sektor firm pożyczkowych w Polsce. Lata 2008-2013”
<https://www.kpf.pl/o-nas/78-o-nas/496-sektor-firm-pozyczkowych-w-polsce-lata-2008-2013>.

¹⁴Rzeczpospolita „Operujemy niewłaściwego pacjenta i po ciemku”, 20 lutego 2015 r.

¹⁵Ibidem

II. REWOLUCJA INTERNETOWA

---

gotowości udzielania pożyczek kredytobiorcom o różnej zdolności kredytowej. Jedną z opcji był „klient słaby” – wpisany do Biura Informacji Gospodarczej lub Krajowego Rejestru Długów za zaległe zobowiązania i posiadający niespłacone kredyty (zadłużenie w rejestrze ponad 2000 zł przeterminowane na 90 dni). Wyniki badania wskazują, że firmy internetowe nie chciały udzielić pożyczki żadnemu ze „słabych klientów”. Otrzymałby on jednak finansowanie w Providence – największej firmie pożyczkowej z sektora tradycyjnego¹⁶.

---

¹⁶ Millward Brown, „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014 r.

III. ZNACZENIE NOWEGO PRAWA

Polska, jako jeden z ostatnich krajów w Europie Środkowo - Wschodniej, nie ma uregulowanego prawnie rynku pozabankowego. Nie obowiązują regulacje, które ograniczałyby możliwość prowadzenia firmy pożyczkowej. Dziś może ją założyć każdy, bez względu na posiadany kapitał. Nie potrzebuje nawet zaświadczenia o niekaralności. Nie obowiązuje także oficjalna lista firm sektora mikropożyczek czy spis firm „nieuczciwych”, które pobierają prowizję, ale nie udzielają pożyczki. O ustawowej regulacji działalności firm pożyczkowych mówi się od dawna. Temat jest jednak bardzo złożony. Wprowadzenie regulacji wymaga nowelizacji m.in. prawa bankowego, ustawy o kredycie konsumenckim, ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym czy kodeksu cywilnego.

1. GENEZA REGULACJI RYNKU POŻYCZKOWEGO

Genezy regulacji rynku pożyczkowego należy szukać w tzw. aferze Amber Gold. Firma ta wyłudziła pieniądze od ponad 11 tys. osób. Aby zapobiegać takim sytuacjom w przyszłości, premier Donald Tusk powołał specjalny zespół przy Komitecie Stabilności Finansowej. Po sześciu miesiącach prac, w marcu 2013 r. Komitet Stabilności Finansowej¹⁷ przedstawił raport zawierający 21 rekomendacji, które mają poprawić jakość usług na rynku finansowym i ochronę konsumenta. Rekomendacje dotyczyły wielu podmiotów działających na rynku finansowym m.in. banków, firm pożyczkowych, domów maklerskich i firm leasingowych¹⁸. Rynku piramid finansowych nie udało się uregulować. Podjęto więc próbę regulacji drugiej części rynku pozabankowego, czyli firm pożyczkowych - profesjonalnych podmiotów działających w ramach ustawy o kredycie konsumenckim, które pożyczają tylko z własnych środków.

2. ZNACZENIE NOWEGO PRAWA - KONSUMENCI

Głównym celem regulacji rynku pożyczkowego jest zwiększenie ochrony klientów – szczególnie tych korzystających z usług podmiotów nieobjętych nadzorem finansowym. Proponowane zapisy mają zapobiegać sytuacjom wykorzystywania przez nieuczciwe firmy słabszej pozycji konsumenta wynikającej m.in. z asymetrii informacyjnej (przygotowanie agentów versus niewielka wiedza ekonomiczna klientów), braku dostępności do kredytu bankowego oraz braku zdolności kredytowej. Klient ma być chroniony przed narzuceniem mu kosztu pożyczki nieproporcjonalnego do poziomu ryzyka i nieuzasadnionego dostarczoną wartością.

3. ZNACZENIE NOWEGO PRAWA – RYNEK POŻYCZKOWY

Nowe przepisy będą miały znaczący wpływ na działalność całego rynku. Sposób sformułowania regulacji ma być korzystny dla jednych uczestników rynku lub ograniczający działalność (a nawet eliminujący z rynku) dla innych. Zainteresowanie projektem ustawy jest bardzo duże, bo dotyczy rynku pożyczek wartego ok. 4 mld zł i wciąż się rozwijającego. Do takiego wniosku doszli m.in. eksperci Biura Informacji Kredytowej zapowiadając kontynuację ożywienia na rynku kredytowym w najbliższych latach m.in. z powodu niskiej inflacji i dalszego wzrostu realnych dochodów gospodarstw domowych.

¹⁷ W jego skład wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Komisji Nadzoru Finansowego i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

¹⁸ Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, „Regulacja rynku pożyczkowego. Podsumowanie procesu tworzenia założeń regulacji rynku pożyczkowego przez Ministerstwo Finansów”, marzec 2014 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

Sposób obsługi klienta ma kluczowy wpływ na model biznesowy firmy pożyczkowej. Wiąże się on m.in. z odmienną filozofią prowadzenia biznesu, procedurą aplikacji o pożyczkę czy sposobem weryfikacji klienta. W związku z tym rynek pożyczkowy w Polsce można podzielić ze względu na dominujący sposób obsługi klienta. Wyróżnić można dwa silnie konkurującymi ze sobą typy firm pożyczkowych:

- firmy z segmentu tradycyjnego (obsługa w oddziale/punkcie kredytowym lub obsługa domowa),
- firmy z segmentu internetowego (obsługa on-line).

1. RÓŻNICE KULTUROWE

1.1 Segment tradycyjny

W segmencie tradycyjnym klient ubiegający się o pożyczkę może zadzwonić na infolinię, wysłać SMS, wypełnić formularz online lub bezpośrednio udać się do oddziału. W przypadku udzielania pożyczki w oddziale klient jest zobowiązany do przyniesienia ze sobą wszystkich dokumentów. Tam przeprowadzana jest weryfikacja, a później wypełniany wniosek.

W praktyce działania firm udzielających pożyczek w domu klienta - po wstępnym kontakcie przedstawiciel handlowy firmy umawia telefonicznie spotkanie. W domu ubiegającego się o pożyczkę weryfikowane są dokumenty i sporządzany zostaje wniosek. W zależności od firmy pożyczkowej przedstawiciel może przyznać pożyczkę na miejscu (pieniądze przechodzą „z ręki do ręki”) lub przekazać informację do firmy, aby ta przelała środki na konto klienta. Ważnym elementem oferty firm z sektora tradycyjnego jest tzw. obsługa domowa. Jest to opcjonalna forma spłaty pożyczki, w której przedstawiciel handlowy każdego tygodnia przychodzi do domu klienta w celu odbioru raty. Opcja ta znacznie podwyższa koszt pożyczki. Pozwala jednak na elastyczność w spłacie pożyczki, którą można na bieżąco konsultować z przedstawicielem firmy. Pożyczki mogą być spłacane w różnych wariantach. Średnio jest to jednak od 7 do 23 miesięcy. W większości przypadków spłata następuje w systemie tygodniowym.

Tabela 3 - Segment tradycyjny – ogólna charakterystyka pożyczki.

POZYCJA	POŻYCZKI DŁUGOTERMINOWE
Średnia wartość	1 500 – 1 800 PLN
Czas trwania	7 – 23 miesiące
Okresy płatności	Tygodniowo
Sposób dystrybucji	Sprzedż bezpośrednia w domu klienta

Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

Liderem segmentu tradycyjnego, a równocześnie całego rynku pożyczkowego w Polsce, jest Provident. Firma obsługuje ponad 840 tys. klientów (dane z 2014 r.)¹⁹. W Polsce jest obecna od 1997r.²⁰. Cechą charakterystyczną oferty Providenta jest udzielanie pożyczek w domu klienta. W tym modelu pieniądze są zazwyczaj przekazywane z ręki do ręki. Firma udziela tzw. szybkich pożyczek gotówkowych na okres 30, 45, 60, 75 lub 90 tygodni, które są spłacane w ratach tygodniowych. Provident ma też w swojej ofercie pożyczki na 3, 6 i 12 miesięcy, które są spłacane w ratach miesięcznych. Klient może wybrać sposób spłaty pożyczki. Dostępne opcje to bezpośredni przelew na konto bankowe lub obsługa domową – spłata bezpośrednio u doradcy klienta.

W ofercie Providenta istnieje możliwość spłaty pożyczki bezpośrednio na konto bankowe firmy. Z licznych przekazów medialnych wynika jednak, że firma zachęca lub wręcz nakłania klientów do modelu obsługi domowej tzn. spłaty części zadłużenia podczas cotygodniowej wizyty agenta²¹. Zwiększa to dodatkowo tygodniową ratę o ok. 50 zł. Zarzuty te potwierdza także badanie tzw. tajemniczego klienta przeprowadzone przez instytut badawczy Millward Brown. Wszyscy klienci, których przypadki były omówione szczegółowo w raporcie wskazywali, że agenci przedstawili im obsługę domową jako opcję obowiązkową. Także w przypadku przelewu pożyczki na konto²².

„Zaznaczone były zgody na przetwarzanie danych osobowych, odbiór raty w domu. Zapytałem, skąd wie, że wyrażę na to zgodę. Odpowiedziała, że do podpisania umowy zaznaczone przez nią kratki muszą być zakreślone. Na pytanie: dlaczego doliczone jest 51,4 zł opłaty za obsługę pożyczki w domu? Może chciałbym płacić przelewem powiedziała, że ten rodzaj pożyczki – wypłata do ręki jest obarczony taką prowizją. Gdybym tego nie zaznaczył, czekałbym na przelew na konto około 2 tygodni”.

Źródło: Millward Brown „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014.

Zgodnie z opinią Providenta koszt obsługi domowej nie jest wliczany do kosztu pożyczki. Za tę praktykę firma została ukarana przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta w 2013 r., który ustalił, że Provident nie podaje w punkcie formularza określającego koszty pożyczki, informacji o opłacie za jej obsługę w domu i o tzw. dodatkowej opłacie przygotowawczej. Ponadto, opłaty te nie są uwzględniane w całkowitym koszcie pożyczki oraz rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania (RRSO). W związku z tym konsument nie wie, ile będzie go kosztować pożyczka. Nie jest także w stanie rzetelnie porównać innych ofert. Za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów UOKIK nałożył na Providenta karę w rekordowej wysokości 12,3 mln zł²³.

Średnia pożyczka w providencie to 1600 zł, więc koszty mogą wynieść 1872 zł, a do tego obsługa domowa: 52 tygodnie x 50 zł = 2600 zł

Źródło: obliczenia własne ZPP.

¹⁹ *Biznes.newseria.pl*, „Rośnie liczba klientów Providenta. W zeszłym roku firma udzieliła pożyczek na prawie 2 mld zł”, 27 lutego 2014

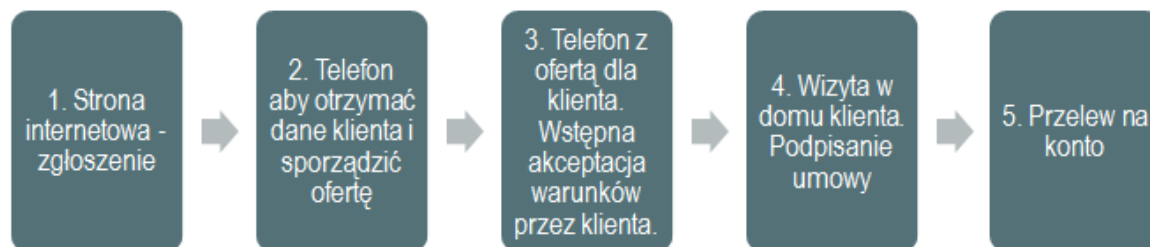
²⁰ *Provident.pl*

²¹ *Newsweek* „Lichwa w sieci”, Miłosz Węglewski

²² *Millward Brown*, „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014 r.

²³ *bankier.pl*, „Ponad 12 milionów złotych kary dla właściciela Providenta”, 31 grudnia 2013 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

Wykres 4 - Procedura udzielenia pożyczki – Provident.

Źródło: Millward Brown, „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014 r.

1.2 Segment internetowy

W segmencie internetowym pożyczki są udzielane online bez osobistego kontaktu z klientem. Charakteryzują się one niższą kwotą oraz krótszym okresem zapadalności niż pożyczki w sektorze tradycyjnym. Dla większości firm maksymalna kwota pożyczki nie przekracza 2 tys. zł. Standardowa długość pożyczki oferowanej on-line nie przekracza 30 dni.

Klient wszystkie czynności formalne przeprowadza na stronie internetowej. Po wypełnieniu formularza firma pożyczkowa wymaga przelania przez klienta minimalnej kwoty (zwykle 1 lub 10 gr.) w celu weryfikacji danych osobowych. W przypadku pozytywnej weryfikacji i spełnieniu wymogów formalnych środki są przekazywane na konto pożyczkobiorcy nawet tego samego dnia. Nie ma możliwości przekazania środków „z ręki do ręki”. Spłata pożyczki następuje w jednej racie.

Firmy zrzeszone w Związku Firm Pożyczkowych, czyli około 85 proc. firm pożyczkowych działających w internecie²⁴ sprawdzają wszystkich klientów w Biurze Informacji Kredytowej (BIK) lub Biurze Informacji Gospodarczej (BIG). Są to bardziej sztywne i zautomatyzowane metody oceny klientów niż w przypadku segmentu tradycyjnego. Skutkują one także wyższym odsetkiem odrzuconych wniosków.

Tabela 4 - Segment internetowy – ogólna charakterystyka pożyczki

POZYCJA	MIKRPOŻYCZKI
Średnia wartość	500 PLN
Czas trwania	1 miesiąc
Okresy płatności	jednorazowo
Sposób dystrybucji	Sprzedaż on-line

Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015.

²⁴ Rzeczpospolita „Operujemy niewłaściwego pacjenta i po ciemku”, 20 lutego 2015 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

Jak wynika z danych Związku Firm Pożyczkowych firmy z segmentu internetowego zarabiają średnio dopiero na drugiej pożyczce udzielonej temu samemu klientowi. Firmy udzielające pożyczek online wykorzystują bowiem popularny w internecie trend testowania za darmo, by zachęcić klientów do korzystania ze swoich usług. Dlatego RRSO pierwszej pożyczki wynosi 0 proc. Dopiero przy kolejnej pobierana jest prowizja.

Pierwsza pożyczka jest za darmo i trzeba ją spłacić w ciągu 30 dni. Za drugą pobierana jest opłata w wysokości 140 zł za miesiąc. Maksymalna kwota pożyczki to 3,5 tys. zł – także trzeba ją spłacić w ciągu miesiąca.

Przykładowa oferta firmy pożyczkowej segmentu internetowego z tzw. pożyczką „za zero”.

Vivus, która zaczęła działalność w Polsce w lipcu 2012 r. jest liderem segmentu internetowego. Ma w ofercie tzw. szybkie pożyczki, których udziela przez internet. Klient wchodzi na stronę internetową, wypełnia formularz i podaje numer PESEL. Firma sprawdza go w Biurze Informacji Kredytowej (BIK) oraz w biurach informacji gospodarczej. Jeśli nie figuruje na listach dłużników i nie jest nadmiernie zadłużony w ciągu 15 minut otrzymuje pieniądze przelewem na konto. Warunkiem jest wpłacenie na konto Vivusa opłaty w wysokości 1 grosza. W ten sposób firma identyfikuje klienta na podstawie danych z banku. Spłata pożyczki następuje w jednej racie. Klient przelewa pieniądze na konto bankowe firmy.

Wykres 5 - Procedura udzielenia pożyczki – Vivus

Źródło: Millward Brown, „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014 r.

1.3 Różnice kulturowe – podsumowanie

Firmy z sektora internetowego zarzucają konkurentom działającym w segmencie tradycyjnym, że ich model udzielania pożyczek jest nieetyczny. Krytykowana jest w szczególności tzw. obsługa domowa. Ma ona zdaniem Związku Firm Pożyczkowych (zrzesza ok. 85 proc. firm pożyczkowych sektora online²⁵) narażać seniorów, bezrobotnych, osoby opiekujące się samodzielnie małymi dziećmi oraz posiadające niewielką wiedzę ekonomiczną na manipulacje agentów. Nie są oni bowiem często świadomi zagrożeń wynikających z manipulacyjnych metod sprzedaży bezpośredniej²⁶.

²⁵ Rzeczpospolita „Operujemy niewłaściwego pacjenta i po ciemku”, 20.02.2015

²⁶ pismo Związku Firm Pożyczkowych do Departamentu Doskonalenia Regulacji Gospodarczych Ministerstwa Gospodarki ws. Regulacji rynku pożyczkowego, marzec 2015 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

„Gotówka położona na stole, przy okazji podpisywania umowy, wywiera tak silną presję, że czasami klient >>traci głowę<< i podpisuje w zasadzie każdy podsunięty mu dokument. W ten sposób nieświadomie może zawierać kolejne umowy pożyczki, a nawet podpisywać weksle, które bywają później wykorzystywane jako „straszak”, gdy konsument chce dochodzić swoich praw. Szczególnie narażone na taki obrzydliwy proceder są osoby samotne i starsze, które wymagają szczególnej ochrony, podczas gdy prawo w tym zakresie jej nie zapewnia²⁷.”

Jarosław Ryba, Prezes Związku Firm Pożyczkowych.

Źródło: *loan-magazine.pl*, „>>obsługa domowa<< poważnym problemem klientów firm pożyczkowych – rośnie liczba skarg”, 20 kwietnia 2015 r., Sylwia Stwora.

Firmy z sektora tradycyjnego spotykają się także z zarzutami, że udzielają pożyczek klientom, którzy nie powinni ich otrzymać. Zdaniem Związku Firm Pożyczkowych zadłużeni konsumenci lub niespłacający poprzednich zobowiązań mogą dostać pożyczkę tylko w modelu obsługi domowej. Dzieje się tak dlatego, że wiele firm pożyczkowych z sektora tradycyjnego w żaden sposób nie sprawdza obciążeń kredytowych potencjalnych klientów²⁸. Zarzuty te potwierdzają wyniki badania tzw. tajemniczy klient Millward Brown. Celem badania było określenie gotowości udzielania pożyczek kredytobiorcom o różnej zdolności kredytowej. Jedynie Provident chciał udzielić pożyczki klientowi wpisanemu do Biura Informacji Kredytowej lub Krajowego Rejestru Długów oraz mającemu niespłacone kredyty²⁹.

Provident, lider segmentu tradycyjnego, w ostatnich latach przyjął strategię zdecydowanego odcinania się od konkurencji. Firma wskazuje, że działa na innym rynku niż pozostałe firmy i jedynie jej model działalności jest uczciwy. W ostatnim czasie krytykuje głównie firmy z sektora internetowego udzielające pierwszej pożyczki za darmo (tzw. pożyczka „za zero”). Provident zarzuca konkurentom, że podają nieprawdziwe informacje – w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie pobierane są dodatkowe opłaty za wydłużenie terminu spłaty. Opłaty mogą być pobierane wielokrotnie wraz z kolejnymi prolongatami pożyczki.

„Od pewnego czasu obecna jest nowa subkategoria rynku pożyczkowego – chwilówki. Są to zupełnie inne usługi i co także ważne, kompletnie odmienne spojrzenie na relację z klientami. My bazując na swoich wartościach i fundamentalnych zasadach takich jak: odpowiedzialne pożyczanie, weryfikacja zdolności kredytowej, dopasowanie wysokości rat do możliwości finansowych klienta, elastyczność w harmonogramie spłat, czy brak ukrytych opłat, przede wszystkim budujemy długoterminowe relacje z klientami. Chwilówki udzielane są na bardzo krótkie okresy np. 30 dni, a następnie oczekuje się tzw. Balonowej spłaty, czyli spłaty kapitału plus wszystkich opłat w jednej racie. Brak spłaty wiąże się z dodatkowymi znacznymi opłatami. W providencie pożyczka spłacana jest w stałych cotygodniowych ratach, a jeżeli klient ma problemy ze spłatą, może we współpracy ze swoim doradcą wypracować rozwiązanie tego problemu.”

Paweł Szustakiewicz, kierownik do spraw rozwoju produktów Provident

Źródło: *Rzeczpospolita*, „Nie jesteśmy partnerem na chwilę”, 28 marca 2014 r.

²⁷ *Zfp.org.pl*, „>>Obsługa domowa<< poważnym problemem firm pożyczkowych”, kwiecień 2015 r.

²⁸ pismo Związku Firm Pożyczkowych do Federacji Konsumentów, marzec 2014 r.

²⁹ Millward Brown, „Polityka firm pożyczkowych wobec pożyczkobiorców o różnej zdolności kredytowej. Raport z badania mystery shopper”, maj 2014 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

„Kiedy pani Anna pożyczła 1000 zł, by kupić w prezencie gwiazdkowym dla córki jej wymarzony telefon komórkowy, myślała że spłata pójdzie bez problemu. Zachęcona reklamą pożyczki >>za zero<< liczyła, że po tygodniu odda dokładnie tyle ile pożyczyła i zamknie sprawę, tak jak się umówiła. Po 30 dniach jednak nie udało jej się zebrać wymaganej sumy. Musiała więc przedłużyć termin spłaty i wtedy okazało się, że zniknęło obiecane w reklamie >>zero<<. Za wydłużenie pożyczki musiała zapłacić 200 zł. Potem sytuacja się powtórzyła i dług spuchł tak, że do oddania była kwota prawie dwa razy większa.”

Źródło: „Pożyczka za zero może stać się kosztownym problemem”

<http://d.webgenerator24.pl/k/r//js/93/5vld2lcko0kocs4k0gws884s8g/nasze-miasto-wroclaw-26-02-2015.pdf>

2. RÓŻNICE TECHNOLOGICZNE

2.1 Sektor tradycyjny

Dominujący udział w kosztach firm z sektora tradycyjnego stanowią wydatki stałe związane z administracją, czyli utrzymanie biur i oddziałów oraz wynagrodzenia pracowników. W przypadku firm udzielających pożyczek z tzw. obsługą domową dochodzą do tego także koszty agentów tzn. prowizje będące stałą lub zmienną częścią pożyczki. Przykładowo Provident ma w Polsce 70 oddziałów i ponad 160 filii. Zatrudnia 2,3 tys. pracowników oraz 9 tys. doradców klienta³⁰.

2.2 Sektor internetowy

W przypadku firm z sektora internetowego stałe koszty administracyjne są ograniczone w związku z zautomatyzowaniem pewnych czynności. Zatrudniają także mniej pracowników. Skala zatrudnienia w firmach pożyczkowych online w Polsce to zazwyczaj kilkanaście – kilkadziesiąt osób³¹. Najważniejszym kosztem firmy pożyczkowej działającej w internecie jest system IT. Obejmuje on m.in. aplikację umożliwiającą funkcjonowanie strony internetowej i przetwarzanie informacji handlowej, oprogramowanie odpowiadające za obsługę baz danych o klientach i decyzjach pożyczkowych oraz narzędzie do analizy i oceny zdolności kredytowej³².

3. RÓŻNICE KAPITAŁOWE

Provident Polska SA należy do międzynarodowej grupy finansowej International Personal Finance. Siedziba firmy znajduje się w Wielkiej Brytanii. IPF prowadzi działalność w Polsce, Czechach, Słowacji, Węgrzech, Meksyku, Rumunii, Bułgarii i na Litwie.

³⁰ provident.pl.

³¹ pwc, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy –Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

³² Związek Firm Pożyczkowych, „Organizacja firmy pożyczkowej. Minimalne koszty i czas uruchomienia”.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

Tabela 5 - Główni akcjonariusze – Provident.

Akcjonariusz	I. akcji	% akcji	I. głosów	% głosów
Standard Life Investments Ltd	32 550 723	13,58	32 550 723	13,58
Marathon Asset Management LLP	12 841 168	5,36	12 841 168	5,36
Franklin Templeton Investment Management Limited	12 062 651	5,03	12 062 651	5,03
International Personal Finance Public limited company	7 256 987	3,03	7 256 987	3,03

Źródło: gpw.pl

Właścicielem firmy Vivus Finance Sp. z o.o. jest estońska spółka AS 4Finance. Właścicielem spółki AS 4Finance jest spółka 4Finance Holding S.A. zarejestrowana w Luksemburgu. 75 proc. akcji 4Finance Holding SA. należy do funduszu Tirona Limited, 25proc. do FCI Limited³³.

Tabela 6 - Główni akcjonariusze - Tirona Limited.

GŁÓWNI UDZIAŁOWCY TIRONA LIMITED	
Vera Boiko	49,0 proc.
Uldis Arnicans	25,5 proc.
Edgars Dupats	25,5 proc.

Źródło: rns-pdf.londonstockexchange.com, "Results for the twelve month period ending 31 december 2014".

4. PROFIL KLIENTA

4.1 Segment tradycyjny

Klienci zaciągający pożyczkę w domu lub oddziale firmy to przeważnie osoby starsze i gorzej wykształcone, które na ogół nie korzystają z internetu. Duże znaczenie ma dla nich kontakt z agentem. Jak wynika z raportu firmy doradczej PwC wielu klientów segmentu tradycyjnego w ogóle nie korzysta z oferty banków³⁴.

³³ rns-pdf.londonstockexchange.com, "Results for the twelve month period ending 31 december 2014".

³⁴ pwc, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

IV. GŁÓWNI GRACZE O POLSKI RYNEK POŻYCZKOWY - SEGMENT TRADYCYJNY VS. INTERNETOWY

4.2 Segment internetowy

Klientami firm sektora internetowego są przede wszystkim osoby młode, towarzyskie, potrafiące korzystać z nowych technologii. Są coraz bardziej świadome swoich domowych finansów. Nie lubią jednak odmawiać sobie przyjemności, ani tłumaczyć się ze swoich wydatków. Gdy potrzebują pieniędzy wybierają serwisy internetowe³⁵.

Jak wynika z badań IPSOS większość klientów firm pożyczkowych segmentu online to osoby, które z dodatkowych pieniędzy korzystają przy okazji zakupów, nie będących dla nich codziennymi wydatkami, co jest istotną zmianą. Jeszcze dwa lata temu około połowa klientów firm pożyczkowych przeznaczała pożyczkę na bieżące wydatki.

Drugą najliczniejszą grupą klientów pożyczających w internecie są osoby, które dodatkową gotówkę przeznaczają na przyjemności. Nie mają problemów finansowych. Posiadane lub zarabiane środki wystarczają im na zaspokojenie podstawowych potrzeb i zakupy, które nie są niezbędne. Nie chcą jednak rezygnować z dodatkowych przyjemności i chcą je zrealizować natychmiast. Dlatego szukają dodatkowego finansowania, jeśli tymczasowo brakuje im pieniędzy na akcesoria elektroniczne, sprzęt sportowy czy wakacje last minute. Liczna grupa klientów przeznacza dodatkowe środki na relacje z innymi ludźmi – spotkania z przyjaciółmi czy wyjazdy zagraniczne³⁶.

---

³⁵ Rzeczpospolita, „Kto pożycza w sieci?” 20 lutego 2015 r.

³⁶ Jw.

V. KONTROWERSJE WOKÓŁ NOWEGO PRAWA

1. REGULACJA RYNKU POŻYCZKOWEGO - WSTĘP

Regulacja rynku pożyczkowego w kształcie zaproponowanym przez Ministerstwo Finansów budzi bardzo duże kontrowersje wśród uczestników rynku pożyczkowego. Projekt jest także krytykowany przez wiele organizacji społecznych. Przeciwnicy projektu wskazują, że nowe przepisy zamiast chronić konsumenta i uporządkować rynek, przyniosą odwrotny efekt. Regulacja rynku w obecnym kształcie ma także przyczynić się do jego monopolizacji.

2. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Najbardziej kontrowersyjne, a równocześnie fundamentalne dla przyszłości rynku pożyczkowego, założenia projektu to: ograniczenie kosztów kredytu, prolongata spłaty kredytu, ograniczenie kosztów windykacji i utworzenie rejestru firm pożyczkowych.

Inne propozycje zawarte w projekcie ustawy takie jak zwiększenie uprawnień Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), ściślejsza współpraca KNF z prokuraturą czy surowsze sankcje karne za działalność bez zezwolenia zostały przez branżę przyjęte pozytywnie i nie wzbudzają większych kontrowersji.

2.1 Ograniczenie kosztów kredytu

Projekt zakłada wprowadzenia limitu dla całościowych kosztów pożyczek. Ministerstwo Finansów uznało dotychczas stosowane rozwiązanie – 4-krotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP - za niewystarczające. Zdaniem resortu nie chroni ono wystarczająco konsumentów przed nakładaniem przez nieuczciwe firmy dodatkowych opłat i prowizji, które znacząco podwyższają koszty pożyczki.

W aktualnej wersji projektu Ministerstwo Finansów proponuje limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 25 proc. całkowitej kwoty kredytu (część stała, niezmienna w okresie kredytowania) oraz dodatkowo 30 proc. całkowitej kwoty wyrażonej w skali rocznej (co oznacza 2,5 proc. miesięcznie). Suma obu składników nie może przekroczyć 100 proc. kwoty pożyczki w całym okresie kredytowania.

2.2. Prolongata spłat kredytu

Punktem proponowanych zmian w przepisach, który budzi kontrowersje jest też zapis dotyczący prolongaty spłaty kredytu. Proponowany art. 36b ustawy o kredycie konsumenckim³⁷ zakłada, aby w przypadku prolongaty spłaty kredytu na kolejne okresy spłaty w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu całkowitą kwotę kredytu stanowiła kwota pierwszej wypłaty, natomiast do całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek wliczane będą wszystkie koszty, w tym również opłaty związane z wydłużeniem okresu kredytowania, które kredytobiorca jest

³⁷ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/7F305A1AC9D3E5F4C1257E5E002E202F/proc.24File/3460.pdf>.

zobowiązany ponieść w związku z obsługą umowy kredytu, naliczone w stosunku do całkowitej kwoty kredytu i pobrane w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu³⁸.

Dodatkowo przewiduje się, aby w przypadku udzielenia przez kredytodawcę danemu konsumentowi kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego kredytu, jednakże wyłącznie w sytuacji, w której konsument nie dokonał pełnej spłaty pierwszego kredytu, całkowitą kwotę kredytu stanowiła całkowita kwota pierwszego kredytu, natomiast całkowity koszt kredytu z wyłączeniem odsetek będzie stanowił sumę całkowitych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie.

Według firm pożyczkowych takie rozwiązanie będzie prowadzić do pogorszenia się sytuacji konsumentów. Dla takich podmiotów przedłużenie okresu spłaty kredytu wiąże się z określonymi kosztami. Są to koszty obowiązków informacyjnych, sporządzenia aneksu do umowy, ponownej analizy ryzyka kredytowego, koszty prowadzenia korespondencji z klientem itd. Jak podnoszą firmy pożyczkowe takie rozwiązanie spowoduje, że będą one odmawiać prolongaty spłaty kredytu (szczególnie małych kwot) i będą kierować sprawę do sądu³⁹.

Należy zwrócić uwagę, że skutki nowej regulacji będą szczególnie odczuwalne dla firm udzielających tzw. mikropożyczek – pożyczek na małe kwoty i krótki okres czasu. Z drugiej strony jej wpływ na działalność firm pożyczające długoterminowo będzie nieznaczny.

2.3 Ograniczenie kosztów windykacji

Projekt przewiduje ograniczenie całkowitych kosztów za opóźnienie spłaty pożyczki na poziomie 6-krotności stopy lombardowej NBP. Maksymalne odsetki za opóźnienie już obowiązują i przepis nie wzbudza większych emocji. Rynek uważa jednak za kontrowersyjny fakt, że do limitu odsetek karnych mają być włączone opłaty windykacyjne.

Limit kosztów na działania windykacyjne jest w projekcie zależny od kwoty zadłużenia i czasu opóźnienia. Ministerstwo Finansów zaproponowało takie rozwiązanie, mimo że wysokość kosztów ponoszonych w związku z opóźnieniem spłaty (koszty upomnień, monitów, wezwań do zapłaty itp.) jest taka sama dla pożyczek na niskie i wysokie kwoty.

Mechanizm wyliczania kosztów za działania windykacyjne jest więc automatycznie bardziej korzystny dla firm udzielających pożyczek na wyższą kwotę i dłuższy okres czasu. Z drugiej strony proponowane rozwiązanie podważa sensowność prowadzenia działań windykacyjnych dla pożyczek na małe kwoty – limit nie pozwoli nawet na pokrycie kosztów wysyłki monitu.

Przy pożyczce o wartości 1000 zł na 30 dni całkowity koszt za działania windykacyjne, którymi można obciążyć klienta to 15 zł (1000 x 18 proc. / 12).

Przy pożyczce na 5000 zł udzielonej na rok klient będzie mógł być obciążony dodatkowym 900 zł kosztów windykacji (5000 x 18 proc.).

³⁸ Uzasadnienie do Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3460; <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=3460>.

³⁹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument148105.pdf>.

Wejście w życie powyższego rozwiązania uderzy przede wszystkim w klientów zaciągających niewielkie pożyczki na krótki okres czasu. Firmom bardziej będzie się opłacało kierować sprawy na drogę sądową zamiast podejmować próby windykacji polubownej. Dla klienta oznaczać to będzie błyskawiczną sprawę w e-sądzie i nakaz zapłaty.

KALKULACJA PRZYKŁADOWYCH KOSZTÓW POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO I EGZEKUCJI	
Wartość przedmiotu sporu (zł)	1600 zł
Opłata sądowa od pozwu w postępowaniu uproszczonym	30 zł
Koszty zastępstwa adwokackiego w procesie	600 zł
Opłata sądowa od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności	50 zł
Koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu klauzulowym	60 zł
Opłata egzekucyjna - stosunkowa 15 proc. (8 proc.*) wyegzekwowanego roszczenia	240 (128*) zł
Koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym	150 zł
Razem	1130 (1018) zł
* W przypadku egzekucji z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego, zasiłku dla bezrobotnych itp.	

Źródło: „Informacja na temat projektu regulacji rynku pożyczkowego” Związek Firm Pożyczkowych, wrzesień 2014 r.

2.4 Rejestr firm pożyczkowych

Rejestr firm pożyczkowych stanowić ma docelowo źródło informacji pomagające klientowi w podjęciu decyzji o wyborze pożyczkodawcy. Klienci mogliby sprawdzić czy dana firma działa legalnie i spełnia wymogi ustawy, czy też nie.

Rozmowy o powstaniu rejestru firm pożyczkowych trwają od wielu lat. Postulat utworzenia rejestru znalazł się w projekcie ustawy regulującej rynek pożyczkowy, jednak ostatecznie został z niego wykreślony. Stało się tak, bo nie osiągnięto porozumienia pomiędzy UOKiK, KNF i Ministerstwem Gospodarki, kto miałby go prowadzić⁴⁰.

2.4.1 Rejestr pożyczkodawców Związku Firm Pożyczkowych

Po niepowodzeniu koncepcji utworzenia państwowego rejestru, Związek Firm Pożyczkowych postanowił sam stworzyć taką bazę. Zgodnie z intencjami twórców: „Projekt jest elementem samoregulacji branży i zmierza do wskazania klientom najlepszych firm godnych zaufania oraz napiętnowania patologii⁴¹. Rejestr został uruchomiony w styczniu 2015 r. W bazie, w momencie uruchomienia, znalazło się blisko sto rozpoznawalnych firm ogólnopolskich. Podmioty działające lokalnie są wpisywane do rejestru na podstawie zgłoszenia zawierającego wzory umów, opis oferty i kwestionariusz dotyczący prowadzonej działalności. Gdy baza będzie kompletna wśród jej uczestników prowadzony będzie dobrowolny audyt produktowy i finansowy.

⁴⁰ Obserwatorfinansowy.pl, „Cywilizowanie firm pożyczkowych z opóźnieniami”, 10 września 2014, Krzysztof Maciejewski.

⁴¹ Zfp.org.pl.

Powstanie rejestru Związku Firm Pożyczkowych oprotestował Provident. Zdaniem firmy jest to jedynie prywatna baza, a jej nazwa może wprowadzać konsumenta w błąd. Provident tłumaczy też, że twórcy rejestru nie informują, w jaki sposób baza działa oraz w jaki sposób są gromadzone dane. Gwarancję wiarygodności może dać tu tylko organ państwowy. Przeciwko funkcjonowaniu rejestru wypowiada się też oferująca pożyczki w internecie firma Wonga⁴².

Niezależnie od prac nad własnym rejestrem Związek Firm Pożyczkowych cały czas postuluje stworzenie państwowego rejestru. Gdyby rejestr był prowadzony przez KNF lub Ministerstwo Gospodarki mógłby mieć charakter licencyjny⁴³. W przypadku rejestru prywatnego nadawanie państwowych licencji nie jest możliwe.

3. NOWELIZACJA PRAWA POŻYCZKOWEGO W POLSCE – HISTORIA ZMIAN

Wersja wstępna – 30 proc. (sierpień 2013)

Projekt przewidywał maksymalny limit całkowitego kosztu pożyczki na poziomie 30 proc. kwoty udzielonego kredytu. To była wysokość nie do zaakceptowania przez większość firm pożyczkowych a także banków. Projekt został skierowany do konsultacji społecznych i bardzo krytycznie oceniony przez uczestników rynku.

W październiku 2013 r., odbyła się pierwsza konferencja uzgodnieniowa w Ministerstwie Finansów. Na otwartym spotkaniu z przedstawicielami rynku i organizacji konsumenckich wysłuchane zostały argumenty obu stron. W listopadzie odbyła się kolejna sesja uzgodnień z zainteresowanymi stronami. Ministerstwo przyjęło do wiadomości argumenty uczestników obu spotkań i rozpoczęło prace nad drugą wersją projektu.

Wersja II i III – 50 proc. (grudzień 2013 i styczeń 2014)

W grudniu 2013 resort finansów przedstawił aktualizację pierwotnych założeń. Nowa propozycja w zakresie limitu kosztów to 50 proc. Propozycja nie została już tak jednoznacznie skrytykowana. W limicie tym mieszczą się wszystkie pożyczki bankowe i pozabankowe krótkoterminowe. Głośny sprzeciw podniosła tylko jedna firma pożyczkowa – Provident.

W styczniu 2014 r. resort finansów przedstawił trzecią wersję projektu założeń, w której limit pozostał na niezmiennym poziomie. Zmiany dotyczyły propozycji utworzenia rejestru firm pożyczkowych. Z uwagi na liczbę graczy rynkowych i konieczność ich kontroli żaden z proponowanych urzędów nie chciał się tego podjąć.

Wersja IV – 25 proc. + 30 proc. w skali roku i 120 dni (marzec 2014)

Nowy limit prowizji zakładał, że:

1. prowizja nie może przekroczyć 25 proc. całkowitej kwoty pożyczki oraz dodatkowo 30 proc. w skali roku. Suma obu składników nie może przekroczyć 100 proc. kwoty pożyczki w całym okresie kredytowania.

⁴² Rzeczpospolita, „Kłótnia o bazę pożyczkodawców”, 9 lutego 2015 r., *saj*.

⁴³ Interaktywnie.com, „Pożyczki w internecie”, październik 2014 r.

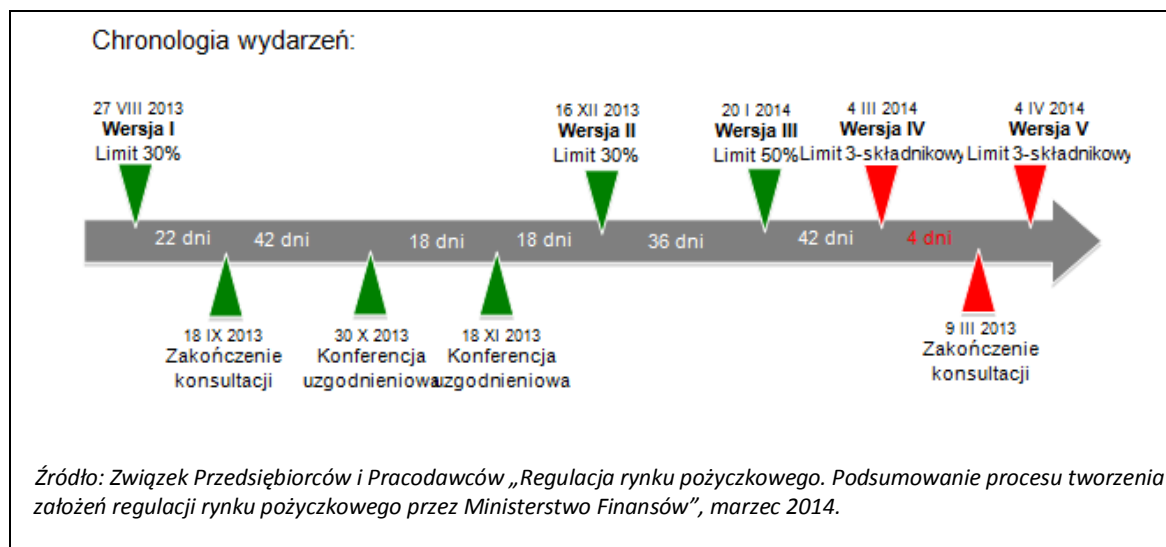
2. w przypadku udzielenia kolejnej pożyczki w ciągu 120 dni od zaciągnięcia pierwszej i przed jej spłatą limit będzie obowiązywał do wszystkich pożyczek łącznie.

Wersja V – 25 proc. + 30 proc. w skali roku i 120 dni (kwiecień 2014)

Główne założenia pozostają bez zmian. Projekt został uzupełniony o szczegółowy wzór wyliczania limitu. Po ogłoszeniu najnowszej wersji założeń resort finansów nie przewidział żadnych konsultacji. Na przygotowanie pisemnej opinii wyznaczony został termin 4 dni roboczych.

W kolejnych etapach prac legislacyjnych z projektu zniknęła część zapisów chroniących konsumentów zaproponowanych przez Komitet Stabilności Finansowej. Nie zostały także uwzględnione propozycje organizacji społecznych zgłaszane podczas konsultacji.

Według części opinii projekt, który ma trafić do prac sejmowych jest bardzo korzystny dla firmy Provident, a bardzo niekorzystny dla innych uczestników rynku pożyczkowego, w szczególności dla firm z sektora online, które udzielają krótkoterminowych pożyczek przez internet. Kluczowy punkt – limit kosztów kredytu – był zmieniany już czterokrotnie. W efekcie tych zmian uwzględnione zostały wszystkie zapisy, o które walczył Provident. Najnowsza wersja limitu skonstruowana jest tak, że firma nie będzie musiała wprowadzać żadnych zmian do swojej oferty.

VI. LOBBING LIDERA RYNKU, A NOWE PRAWO

1. ROLA KONFEDERACJI LEWIATAN W TWORZENIU NOWEGO PRAWA

Założenia projektu nowelizacji prawa pożyczkowego początkowo były neutralne. Jednak wraz z kolejnymi zmianami, rozwiązania korzystne dla większości uczestników rynku oraz konsumentów były usuwane. Zastępowały je rozwiązania korzystne dla lidera rynku - firmy Provident.

Efekt lobbyngu i stanowisk Konfederacji Lewiatana przesyłanych do Ministerstwa Finansów i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów było stopniowe wprowadzanie do projektu ustawy rozwiązań realizujących założenia lobbyngowe Providenta:

- limit zmienny w czasie na poziomie nie mniej niż 50 proc. rocznie,
- wyeliminowanie konkurencji online,
- szczegółowy wzór obliczania kosztów kredytu według propozycji Konfederacji Lewiatan.

Historia stanowisk Konfederacji Lewiatan oraz zmian w projekcie ustawy wprowadzanych przez Ministerstwo Finansów

I. 27 sierpnia 2013 r. - propozycja Ministerstwa Finansów – limit 30 proc.

„Suma kosztów pozaodsetkowych nie może przekroczyć 30 proc⁴⁴”.

II. 18 września 2013 r. – odpowiedź Konfederacji Lewiatan

„W naszej ocenie tak skonstruowany limit należy ocenić negatywnie gdyż nie przystaje on do realiów rynkowych i faktycznych kosztów wiążących się z zawarciem i wykonaniem umowy. W szczególności taki limit nie daje szans osiągnięcia zakładanego przez projektodawców celu to jest ograniczenia kosztów tzw. chwilówek i kredytów 0 proc. (...) Proponujemy rozważenie wprowadzenia rozwiązań różnicujących limit kosztów w zależności od okresu, na jaki udzielany jest kredyt:

< 3 m-cy: 20 proc.

3-6 m-cy: 35 proc.

6-12 m-cy: 45 proc.

> 12 m-cy: 55 proc.⁴⁵”

III. 16 grudnia 2013 r. – propozycja Ministerstwa Finansów – limit 50 proc.

„Suma kosztów pozaodsetkowych nie może przekroczyć 50 proc⁴⁶”.

IV. 3 stycznia 2014 r. – odpowiedź Konfederacji Lewiatan

„Konfederacja Lewiatan uznaje proponowany system ograniczania kosztów kredytu konsumentckiego za dobre rozwiązanie. Dyskusji wymaga natomiast zaproponowany

⁴⁴ „Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw” Ministerstwo Finansów, projekt z dnia 27 sierpnia 2013 r.

⁴⁵ Stanowisko Konfederacji Lewiatan KL/558/151/2025/BW/2013, wysłane do Ministerstwa Finansów, 18 września 2013.

⁴⁶ „Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw” Ministerstwo Finansów, projekt z dnia 16 grudnia 2013 r.

górny limit kosztów pozaodsetkowych wobec kwoty kredytu. Projekt nie prezentuje analizy kosztów, w oparciu o które wyznaczony został limit na poziomie 50 proc. Należy taką analizę przeprowadzić – będzie niezbędna jako uzasadnienie do projektu ustawy. Według dostępnych Konfederacji Lewiatan informacji i danych, limit taki powinien wynosić 60 proc.⁴⁷”

V. 4 marca 2014 r. – propozycja Ministerstwa Finansów – limit 25 proc. + 30 proc. w skali roku

„Suma kosztów pozaodsetkowych (...) nie może przekroczyć 25 proc. całkowitej kwoty kredytu konsumenckiego i dodatkowo 30 proc. w stosunku rocznym⁴⁸”.

W projekcie dodano także zapis, że w przypadku udzielenia klientowi kolejnej pożyczki w ciągu 120 dni limit jest liczony od kwoty pierwszej pożyczki.

VI. 11 marca 2014 r. – pismo Konfederacji Lewiatan do kancelarii Prezesa Rady Ministrów

„Pozytywnie oceniamy fakt, że projekt jest szeroko dyskutowany zarówno wśród partnerów społecznych, organizacji sektora finansowego, a przede wszystkim stał się przedmiotem debaty i uzgodnień wśród przedstawicieli ministerstw mających kluczowe znaczenie dla przedmiotowej regulacji. W trakcie prac nad projektem uwzględniono wiele propozycji i uwag, które usprawnią i usystematyzują sektor firm pożyczkowych. Pozostają jednakże propozycje budzące nasze wątpliwości, stąd też przesyłamy pod rozwagę uwagi szczegółowe. (...) jednakże taki zapis może powodować wątpliwości interpretacyjne, w jaki sposób powinno się obliczać limit kosztów, uwzględniający obie wartości. Aby je wyeliminować proponujemy dodać zdanie: „w celu wyliczenia maksymalnej kwoty całkowitego kosztu pożyczkodawca powinien zastosować wzór:

$$CKK = (25 \text{ proc.} * K) + (n / R * 30 \text{ proc.} * K)$$

Gdzie:

CKK to całkowity koszt kredytu bez uwzględnienia odsetek

K to całkowita kwota kredytu

n to liczba dni okresu spłaty

R - liczba dni w roku⁴⁹”

VII. 4 kwietnia 2014 r. – propozycja Ministerstwa Finansów – aktualizacja definicji

„Mechanizm limitowania pozaodsetkowych kosztów pożyczki przedstawia poniższy wzór: $CKP = (K * 25 \text{ proc.}) + (K * n / R * 30 \text{ proc.})$

Gdzie:

CKP – całkowity koszt kredytu z wyłączeniem odsetek

K – całkowita kwota kredytu

n – okres spłaty wyrażony w dniach

R – liczba dni w roku

- z zastrzeżeniem, że całkowity koszt kredytu, z wyłączeniem odsetek, nie może przekraczać 100 proc. całkowitej kwoty kredytu w całym okresie kredytowania⁵⁰”.

⁴⁷ Stanowisko Konfederacji Lewiatan KL/3/2/BW/2014, wysłane do Ministerstwa Finansów, 3 stycznia 2014 r.”

⁴⁸ „Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, Ministerstwo Finansów, projekt z dnia 4 marca 2014 r.

⁴⁹ Stanowisko Konfederacji Lewiatan KL/150/48/KK/2014, wysłane do Kancelarii Premiera Rady Ministrów, 11 marca 2014 r.

VI. LOBBING LIDERA RYNKU, A NOWE PRAWO

Przykładem działań lobbujących Konfederacji Lewiatan prowadzonych na rzecz Providenta jest też konferencja „Rola państwa w nadzorze nad działalnością firm pożyczkowych” organizowana wspólnie z sejmową Komisją Finansów Publicznych. Wśród zaproszonych gości mieli być m.in. przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego. Konferencja planowana na maj 2015 r. została w ostatniej chwili odwołana i przełożona na czerwiec. W mediach znalazły się informacje sugerujące, że za decyzją tą stały niewygodne pytania dziennikarzy o sponsora konferencji. Provident miał dostarczyć cenne gadzety, zapewnić catering oraz specjalnie opracowane ekspertyzy⁵¹.

Wśród zarejestrowanych działalności lobbujących (informacja dostępna na stronie Rządowego Centrum Legislacji⁵²) zostały przedstawione rekomendacje prawie wszystkich głównych graczy rynku – m.in. Vivus Finance, Everest Finance (Bocian), Profi Credit, Wonga.pl. Firmy te rekomendowały m.in. wprowadzenie rejestru firm pożyczkowych⁵³ (by podnieść zaufanie klientów do podmiotów rynku pożyczkowego i zwiększyć transparentność) czy wprowadzenie minimalnych wymogów kapitałowych. Firmy proponowały nawet ustanowienie wyższych minimalnych wymogów kapitałowych niż w proponowanej ustawie⁵⁴.

Brak na stronie RCL w sekcji „działalność lobbująca” wzmianki o postulatach największego gracza na rynku – firmy Provident.

2. LIMIT KOSZTÓW – WYGRANI I PRZEGRANI

Limit kosztów zaproponowany w aktualnej wersji projektu regulacji branży pożyczkowej (25 proc. + 30 proc. w skali roku) powstał w Konfederacji Lewiatan. Organizacja zaproponowała go w stanowisku przygotowanym dla Ministerstwa Finansów już we wrześniu 2013 r. Limit jest zmienny w czasie, a więc bardziej korzystny dla pożyczek udzielanych w dłuższym terminie. Uderza też w szybko rozwijający się segment pożyczek udzielanych przez internet, czyli główną konkurencję Providenta.

Wykres 6 – Maksymalny koszt pozaodsetkowy zgodnie z propozycją regulacji Ministerstwa Finansów.

mies.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
%	27,5	30,0	32,5	35,0	37,5	40,0	42,5	45,0	47,5	50,0	52,5	55,0	57,5	60,0	62,5	65,0	67,5	70,0	72,5	75,0
mies.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
%	77,5	80,0	82,5	85,0	87,5	90,0	92,5	95,0	97,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: PwC, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

⁵⁰ „Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, Ministerstwo Finansów, projekt z dnia 4 kwietnia 2014 r.

⁵¹ UważamRze.pl, „Przychodzi Lewiatan do Platformy”, 12 maja 2015r., Grzegorz Jakubowski.

⁵² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/262790/katalog/262809#262809>.

⁵³ Patrz: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument148694.pdf> s.2 ;

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument149312.pdf> s.3;

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument148105.pdf> s.6.

⁵⁴ 1 mln zł zamiast proponowanych 200 tys. zł; patrz: <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument148694.pdf> s.3; <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/262790/262809/dokument148694.pdf> s.5 i 6.

VI. LOBBING LIDERA RYNKU, A NOWE PRAWO

Limit dla najkrótszych pożyczek wynosi 25 proc. Został on ustalony poniżej dolnych przedziałów kosztów wykazywanych przez firmy segmentu internetowego – są one szacowane na 25 - 36 proc⁵⁵. Oznacza to, że firmy te nie będą w stanie utrzymać rentowności bez znacznej redukcji kosztów prowadzenia działalności. Część z nich może zostać przez to wyeliminowana z rynku.

3. WPŁYW NOWEGO PRAWA NA BIZNES PROVIDENTA

Zmiany w obecnym kształcie nie wpłyną na prowadzenie biznesu przez Providenta. Firma woli jednak się do tego nie przyznawać. Nowe prawo jest bowiem tak skonstruowane, by promować firmy z segmentu tradycyjnego prowadzące sprzedaż pożyczek w domu klienta.

Wersja dla polskich mediów i polityków: „Provident zastrzega, że zmiany proponowane przez rząd wpłyną też na jego biznes. Uważa jednak, że rynek musi być lepiej uregulowany⁵⁶”.

Wersja dla brytyjskich akcjonariuszy i analityków giełdowych: „Przewidujemy, że proponowane zmiany nie będą miały istotnego wpływu na naszą działalność w Polsce⁵⁷”.

EFEKT BIZNESOWY DLA POŻYCZEK SPRZEDAWANYCH W DOMU KLIENTA:

Prowizja w obecnym kształcie i limit 120 dni -> Umożliwia
w ciągu roku udzielenie 3 pożyczek z kosztami:

- > 25% (prowizja za udzielenie)
- > 10% (prowizja za 120-dniowy okres zobowiązania)
- > 4% (maksymalne oprocentowanie)

Razem 39% -> 3x w ciągu roku -> 117%!

Źródło: obliczenia własne ZPP.

⁵⁵ ISB, „Vivus: zmiany zaproponowane przez MF doprowadzą do likwidacji pożyczek do 1000 zł”, 8 stycznia 2015 r.

⁵⁶ Puls Biznesu „Provident przeciwko chwilówkom”, 6 sierpnia 2014 r.

⁵⁷ tłum. za „International Personal Finance plc half- yearly financial report” 30 lipca 2014 r.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

1. ARGUMENTY UCZESTNIKÓW RYNKU

1.1 Provident

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	ŚREDNIA OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	brak
prolongata spłaty kredytu	brak
ograniczenie kosztów windykacji	brak
rejestr firm pożyczkowych	brak

Firma Provident nie przesłała swojego stanowiska zawierającego oceny założeń projektu ustawy. Jak omówiono powyżej, nie uczestniczyła również bezpośrednio w procesie lobbingsowym.

1.2 Vivus

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	negatywna
prolongata spłaty kredytu	negatywna
ograniczenie kosztów windykacji	negatywna (propozycja ograniczenia kwotowego)
rejestr firm pożyczkowych	pozytywna

Vivus jest krytycznie nastawiony do koncepcji ustanowienia limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu. Firma protestuje też przeciwko samemu mechanizmowi wyliczania limitu kosztów (25 proc. + 30 proc. w skali roku). Uważa go za próbę wyeliminowania z rynku firm udzielających pożyczek na krótki okres czasu i małe kwoty (mikropożyczek).

„Podtrzymując dotychczasowe krytyczne stanowisko w sprawie ustanowienia limitu pozaodsetkowego kosztów kredytu dla rynku, równocześnie ponownie protestujemy przeciwko zaproponowanej formule obliczania limitu tych kosztów. (...) Tak skonstruowany mechanizm obliczania limitu kosztów stanowi przejaw dyskryminacji kredytodawców udzielających pożyczek krótkoterminowych, których okres spłaty nie przekracza jednego miesiąca. (...) Takie działanie budzi sprzeciw zarówno z punktu widzenia konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego, jak również perspektywy standardów powszechnie akceptowanych przez społeczeństwa krajów demokratycznych realizujących wartości gospodarki rynkowej⁵⁸”.

Vivus jest także przeciwny założeniom ustawy stanowiących o prolongacie kredytu. Firma wskazuje, że termin 120 dni zakazu współpracy z klientem po udzieleniu pożyczki ma arbitralny charakter. W uzasadnieniu projektu nowego prawa nie ma bowiem argumentów wyjaśniających, dlaczego zdecydowano się akurat na taki przedział czasowy. Firma wskazuje, że po wejściu

⁵⁸ Stanowisko Vivus Finance wobec projektu ustawy, grudzień 2014.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

ustawy w życie kredytodawcy udzielający pożyczek krótkoterminowych niezwłocznie po upływie terminu spłaty będą zmuszeni kierować sprawę do sądu.

„Proponowane rozwiązanie budzi zasadnicze wątpliwości, albowiem może skutkować pozbawieniem konsumentów możliwości uzyskania odroczenia spłaty pożyczki na korzystnych warunkach w przypadku trudności ze spłatą wynikających ze zdarzeń o charakterze losowym. (...) W związku z ograniczeniem możliwości uzyskania dodatkowego finansowania u dotychczasowego kredytodawcy może dojść do zjawiska nasilonej migracji klientów między firmami pożyczkowymi, co będzie utrudniać budowanie długotrwałych relacji kredytowych opartych na zaufaniu⁵⁹”.

Vivus jest zwolennikiem ograniczenia kosztów za działalność windykacyjną. Firmie nie odpowiada jednak mechanizm wyliczania limitu, który jest zależy od wysokości pożyczki i czasu opóźnienia – jest on mniej korzystny dla pożyczek krótkoterminowych. W zamian Vivus proponuje wprowadzenie limitu kwotowego np. 75 zł za każdy miesiąc opóźnienia w spłacie.

„W związku z powyższym proponujemy odstąpić od ustawowego regulowania maksymalnej wysokości opłat związanych z opóźnieniem w spłacie kredytu w formie procentowej, liczonej od kwoty zaległości w stosunku do czasu opóźnienia. Zamiast tego proponujemy rozważyć możliwości wprowadzenia do ustawy o kredycie konsumenckim ogólnej zasady stanowiącej, iż wysokość opłat z tytułu zaległości w spłacie musi odzwierciedlać rzeczywiste koszty poniesione przez kredytodawcę w związku z opóźnieniem w spłacie. Dodatkowo proponujemy wprowadzenie limitu kwotowego: koszt działań windykacyjnych nie może przekroczyć kwoty 75 zł za każdy miesiąc opóźnienia w spłacie⁶⁰”.

Vivus popiera utworzenie rejestru firm pożyczkowych. Zdaniem firmy ma się on przyczynić do większej transparentności rynku oraz wzrostu zaufania konsumentów do sektora firm pożyczkowych.

„Równocześnie całkowicie niezrozumiała pozostaje decyzja o rezygnacji z utworzenia rejestru działalności regulowanej (rejestru firm pożyczkowych). (...) W dalszym ciągu konsekwentnie postulujemy powrót do koncepcji utworzenia rejestru firm pożyczkowych⁶¹”.

Główne rekomendacje firmy Vivus:

- wprowadzenie rejestru firm pożyczkowych stanowiącego realną ochronę konsumenta oraz podstawowe narzędzie do eliminacji nieuczciwych kredytodawców,
- rezygnacja z wprowadzenia limitu pozaodsetkowego kosztów kredytu, który promuje wysokie kwoty pożyczek i zadłużenie się konsumentów na długi czas,
- rezygnacja z arbitralnego 120-dniowego okresu współpracy z klientem po udzieleniu pożyczki, którego wymiernym efektem będzie monopolizacja rynku,
- wprowadzenie kwotowego limitu kosztów działań windykacyjnych odpowiadającego realnym kosztom ponoszonym przez pożyczkodawcę.

Źródło: ISB, „Vivus: Zmiany proponowane przez MF doprowadzą do likwidacji pożyczek do 1000 zł”, 8 stycznia 2015 r.

⁵⁹ *Ibidem*

⁶⁰ *Ibidem*

⁶¹ *Jw.*

2. ARGUMENTY STRON TRZECICH

2.1 Rządowe Centrum Legislacji (RCL)

Rządowe Centrum Legislacji stoi na stanowisku, że limit kosztów windykacji zaproponowany w ustawie jest zbyt niski i nie pokrywa rzeczywistych kosztów windykacji. Wskazuje też, że założenia przyjęte przez Radę Ministrów nie zakładały tak restrykcyjnego limitu.

„Jakkolwiek, w ocenie RCL nie budzi wątpliwości konieczność limitowania możliwych do pobierania opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu, niemniej jednak limity te powinny być ukształtowane w taki sposób, aby z jednej strony chroniły konsumenta przed nadmiernym wzrostem jego zadłużenia spowodowanym naliczaniem dodatkowych opłat, z drugiej zaś strony zapewniały kredytodawcom pokrycie rzeczywistych i uzasadnionych kosztów związanych z dochodzeniem przysługujących im należności. Rozwiązanie zaproponowane w ustawie nie spełnia tego postulatu⁶²”.

2.2 Komisja Nadzoru Finansowego

KNF w uwagach do projektu ustawy skierowanych do Rady Ministrów stwierdza, że zamieszczone w nim propozycje osłabiają uprawnienia urzędu. Zarzut dotyczy postępowań wyjaśniających prowadzonych przez KNF.

„W konsekwencji, wbrew założeniom projektu ustawy, zamiast wzmocnić skuteczną realizację ustawowych zadań KNF w każdym z segmentów rynku finansowego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i wiarygodności rynku finansowego pozbawiono KNF istotnego instrumentu nadzorczego nawet w odniesieniu do rynku kapitałowego, gdzie instrument ten jest aktualnie wykorzystywany⁶³”.

3. ARGUMENTY ORGANIZACJI BRANŻOWYCH I NGO

3.1 Związek Firm Pożyczkowych

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	ŚREDNIA OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	negatywna
prolongata spłaty kredytu	brak danych
ograniczenie kosztów windykacji	negatywna
rejestr firm pożyczkowych	pozytywna
podobieństwo Konfederacja Lewiatan: */****	
podobieństwo Vivus: ***/****	

⁶² Rządowe Centrum Legislacji, uwagi do projektu ustawy, 14 kwietnia 2015 r.

⁶³ KNF, uwagi do projektu ustawy, 14 kwietnia 2015 r.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

Związek Firm Pożyczkowych jest przeciwny wprowadzeniu maksymalnego kosztu pożyczki. Uważa, że powinien być on kształtowany przez rynek. Powołuje się tu na doświadczenia francuskie. We Francji limit ustalany jest co roku i wynosi 150 proc. średniego kosztu danego produktu na rynku.

„W ocenie ZFP koszty kredytu powinny być kształtowane przez rynek, przy zachowaniu ogólnie przyjętych norm prawnych i społecznych w relacjach z konsumentami, w szczególności obowiązku rzetelnego informowania konsumentów o tych kosztach. W przekonaniu ZFP, świadomy i poinformowany konsument, do którego odnoszą się postanowienia dyrektywy 2008/48/WE, będzie w stanie dokonać wyboru najkorzystniejszej dla siebie oferty kredytowej na konkurencyjnym rynku. (...) W ocenie ZFP pełna formuła obliczania maksymalnego kosztu kredytu zaprezentowana w projekcie ustawy jest całkowicie nieakceptowalna⁶⁴”.

Związek Firm Pożyczkowych domaga się także rozszerzenia pozaodsetkowych kosztów kredytu o tzw. obsługę domową. Powołuje się na przykład Słowacji, która w niedawnej regulacji rynku pożyczkowego, uznała taką formę sprzedaży za szkodliwą i w rezultacie wprowadzono tam zakaz udzielania pożyczek gotówkowych i wizyt windykacyjnych w domach klientów.

„W ocenie ZFP zaproponowana definicja pozaodsetkowych kosztów kredytu jest niepełna i nie uwzględnia najbardziej popularnego kosztu stanowiącego w istocie o skali zadłużenia społeczeństwa. Mowa o koszcie tzw. obsługi domowej, czyli cotygodniowego lub comiesięcznego pobierania rat przez przedstawiciela kredytodawcy⁶⁵”.

ZFP popiera stworzenie rejestru firm pożyczkowych. Wskazuje także, że brak rejestru znacznie utrudni sprawowanie nadzoru publicznego i egzekwowanie przestrzegania regulacji.

„ZFP popierając wprowadzenie ustawowych wymogów w odniesieniu do podejmowania i wykonywania działalności przez instytucje pożyczkowe podkreśla, że kluczowym warunkiem podejmowania i prowadzenia działalności pożyczkowej powinien być obowiązek uzyskania wpisu w rejestrze działalności regulowanej – rejestrze instytucji pożyczkowych. Rezygnacja z utworzenia tego rejestru, stanowi bardzo istotne osłabienie regulacji i stawia pod znakiem zapytania sens wprowadzania jakiegokolwiek formy reglamentacji działalności pożyczkowej⁶⁶”.

ZFP jest przeciwny wprowadzeniu limitu kosztów windykacji. Proponuje obciążenie klienta realnymi kosztami windykacji, a nie określonymi w zależności od kwoty pożyczki. ZFP w swoim stanowisku proponuje także ustanowienie limitu w formule nominalnej (niezależnej od wysokości zadłużenia i czasu zapadalności pożyczki).

„Wysokość limitu powinna odzwierciedlać rzeczywiste, uzasadnione koszty czynności podejmowanych przez kredytodawcę (lub podmioty działające w jego imieniu) w związku z opóźnieniem w spłacie⁶⁷”.

⁶⁴ Związek Firm Pożyczkowych „Uwagi Związku Firm Pożyczkowych do Założeń do ustawy o kredycie konsumenckim”, listopad 2014.

⁶⁵ jw.

⁶⁶ jw.

⁶⁷ Związek Firm Pożyczkowych „Uwagi Związku Firm Pożyczkowych do Założeń do ustawy o kredycie konsumenckim”, listopad 2014 r.

Dodatkowo, Związek Firm Pożyczkowych uważa, że projekt założeń ustawy regulującej branżę pożyczkową jest niepełny. Należy go uzupełnić o dodatkowe zapisy lepiej chroniące konsumentów i firmy przed nieuczciwą konkurencją. Związek zaproponował kilka rozwiązań, które mają pomóc zreformować sektor.

10 postulatów prokonsumenckich przepisów dla branży pożyczkowej

1. Ustanowienie centralnego rejestru firm pożyczkowych w Ministerstwie Gospodarki lub w formie uproszczonego wykazu publikowanego w Biuletynie Informacji Publicznej.
2. Obowiązek oceny zdolności kredytowej klienta na podstawie informacji z przynajmniej jednego biura informacji gospodarczej oraz obowiązek przekazywania informacji zwrotnej o obsłudze pożyczki do tego biura.
3. Obowiązek publikowania informacji o wszystkich kosztach pożyczki, wzoru umowy, formularza informacyjnego oraz kosztów windykacji na głównej stronie internetowej firmy pożyczkowej w wyraźnej i jasnej formie.
4. Wprowadzenie ankiety badającej świadomość i wiedzę finansową nowego klienta oraz obowiązek oceny i wydania rekomendacji dotyczącej poziomu ryzyka wiążącego się ze skorzystaniem z pożyczki lub kredytu na wzór procedur i formularza MIFID w odniesieniu do produktów inwestycyjnych.
5. Obowiązek poinformowania konsumenta o możliwości konsultacji szczegółów oferty z organizacjami i instytucjami ochrony konsumentów (poprzez podanie danych kontaktowych) takimi jak: Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Federacja Konsumentów, Rzecznicy Konsumentów.
6. Wymóg okresowego raportowania wyników finansowych oraz parametrów produktowych do GUS-u w celu stworzenia centralnej bazy informacji o rynku i wiarygodnych danych o ofercie produktowej, która umożliwi konsumentowi łatwe porównanie cen ofertowych ze średnią rynkową.
7. Wprowadzenie ram dla odnawialnych licencji dla ogólnopolskich instytucji pożyczkowych świadczących usługi w skali masowej, w formie szczególnego, certyfikowanego nadzoru prowadzonego przez izbę branżową,
8. Skuteczne ograniczenia reklamowe dla podmiotów notorycznie łamiących przepis art. 63 a. § 1. Kodeksu Wykroczeń, czyli dewastujących przestrzeń publiczną ulotkami i plakatami umieszczanymi w miejscach do tego nie przeznaczonych, bardzo często bez dochowania właściwych zapisów ustawy o kredycie konsumenckim dot. informacji zawartych w reklamach kredytów i pożyczek.
9. Wprowadzenie regulacji dotyczących praktyk stosowanych przez pośredników i doradców finansowych polegających na pobieraniu bezwrotnych opłat za rozpatrzenie wniosku kredytowego lub analizę zdolności kredytowej klienta z niewiążącą obietnicą udzielenia pożyczki.
10. Rozszerzenie katalogu praw konsumenta o dodatkowe uprawnienia ustawowe dotyczące negocjacji z wierzycielem w zakresie rozkładania długu na raty lub renegocjacji kosztów pierwotnej pożyczki, zmierzające do ograniczenia negatywnego zjawiska refinansowania opóźnionej pożyczki kolejną przed całkowitą spłatą poprzedniej.

Źródło: Związek Firm Pożyczkowych „10 postulatów prokonsumenckich przepisów dla branży pożyczkowej”.

3.2 Konfederacja Lewiatan

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	ŚREDNIA OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	pozytywna
prolongata spłaty kredytu	brak danych
ograniczenie kosztów windykacji	negatywna (propozycja ograniczenia kwotowego)
rejestr firm pożyczkowych	pozytywna
podobieństwo Konfederacja Lewiatan: ***/****	
podobieństwo Vivus: **/****	

Konfederacja Lewiatan popiera ustanowienie limitu kosztów kredytu w obecnej formie. Postuluje wprowadzenie jedynie kosmetycznych zmian.

„Projekt wprowadza do ustawy o kredycie konsumenckim limit na pozaodsetkowe koszty kredytu w wysokości 25 proc. całkowitej kwoty kosztów kredytu powiększonej o 30 proc. tej kwoty w skali roku. Popieramy propozycję rządu, jednak uważamy, że wymaga ona doprecyzowania. (...) Postulowane byłoby zatem odniesienie wysokości maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu do kwoty brutto kredytu, czyli do faktycznie udzielonego kredytu⁶⁸”.

Konfederacja Lewiatan jest zwolennikiem ograniczenia kosztów za windykację. Organizacji nie odpowiada jednak model wyliczania limitu. Lewiatan wskazuje, że koszty windykacji są niezależne od wysokości pożyczki. Dlatego proponuje limit kwotowy w wysokości 60 zł miesięcznie w odniesieniu do jednej umowy o kredyt konsumencki. Konfederacja Lewiatan motywuje wysokość kwoty m.in. orzecznictwem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta oraz praktyką rynkową.

„Oznacza to, że maksymalna kwota innych niż odsetki opłat z tytułu zaległości jest ruchoma i rośnie wraz z upływem czasu. Tymczasem większość kosztów ponoszonych w związku z występującą zaległością w spłacie kredytu konsumenckiego oraz koniecznością podjęcia działań w celu skłonienia konsumenta do terminowego wykonywania ciężących na nim zobowiązań ma charakter stały, niezależny od wysokości kredytu konsumenckiego i zaległego zobowiązania, czy też tylko w niewielkim stopniu zależny od tych kwot. (...) W związku z powyższym, w naszej ocenie, słuszniejsze byłoby ustalenie maksymalnej kwoty opłat z tytułu zaległości jakie można nałożyć na konsumenta jako stałej, niezależnej od kwoty zobowiązania⁶⁹”.

Konfederacja Lewiatan popiera utworzenie rejestru firm pożyczkowych. Zdaniem organizacji ma on wpłynąć korzystnie na branżę m.in. dzięki zwiększeniu przejrzystości rynku.

⁶⁸ „Opinia Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy Prawo Bankowe oraz niektórych innych ustaw (wersja z dnia 23 października 2014 r.)”, grudzień 2014 r.

⁶⁹ „Opinia Konfederacji Lewiatan do projektu ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy Prawo Bankowe oraz niektórych innych ustaw (wersja z dnia 23 października 2014 r.)”, grudzień 2014.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

„Warto natomiast wrócić do dyskusji nad pomysłem utworzenia odrębnego rejestru tzw. instytucji pożyczkowych, co zakładała pierwotna wersja projektu założeń przygotowana przez Ministerstwo Finansów. (...) Z propozycji tej zrezygnowano, a tymczasem jawny i powszechny dostęp do informacji o podmiotach legalnie działających w obszarze udzielania kredytów konsumenckich przyczyniłby się do transparentności i przejrzystości tego segmentu rynku, z korzyścią dla konsumentów⁷⁰”.

3.3 Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	ŚREDNIA OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	negatywna
prolongata spłaty kredytu	brak danych
ograniczenie kosztów windykacji	negatywna
rejestr firm pożyczkowych	pozytywna
podobieństwo Konfederacja Lewiatan: */****	
podobieństwo Vivus: ***/****	

Pracodawcy RP nie popierają koncepcji utworzenia sztywnego limitu całkowitego kosztu pożyczki. Wskazują, że polskie prawo dotyczące umów o kredyt konsumencki spełnia wymagania unijne, a w pewnych aspektach jest nawet bardziej prokonsumenckie. Pracodawcy RP wymieniają tu katalog instrumentów chroniących klienta firmy pożyczkowej m.in. maksymalną wysokość odsetek prawo bezkosztowego odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od jej zawarcia.

„Pracodawcy RP stoją na stanowisku, że wprowadzenie do przepisów regulujących działalność kredytową w obszarze kredytów konsumenckich dodatkowego limitu kosztów pozaodsetkowych jest niepotrzebne i może przynieść skutki odmienne od założonych przez autorów projektu⁷¹”.

Pracodawcy RP są też przeciwni określeniu limitu kosztów windykacji. Organizacja powołuje się na argumentację UOKIK oraz organizacji konsumenckich, które wskazują na konieczność większego powiązania kosztów postępowania upominawczego i windykacji z realnymi kosztami ponoszonymi w tym zakresie przez przedsiębiorców.

„Taka propozycja w opinii Pracodawców RP jest znaczącym ograniczeniem swobody gospodarczej (dobór stosowanych narzędzi służących odzyskiwaniu należności przedsiębiorców podporządkowany będzie kryterium limitu kosztów, a nie skuteczności) oraz może istotnie pogorszyć sytuację samych konsumentów⁷²”.

Pracodawcy RP popierają utworzenie rejestru firm pożyczkowych. Argumentują, że zwiększy to poziomu ochrony konsumentów na rynku finansowym.

⁷⁰ Konfederacja Lewiatan.pl „Klienci firm pożyczkowych będą lepiej chronieni”, 08.01.2015.

⁷¹ Stanowisko Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej wobec projektu założeń projektu ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 16 grudnia 2013r.).

⁷² Jw.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

„W naszej opinii wprowadzenie rejestru przedsiębiorstw pożyczkowych z jednoczesnym umieszczeniem go w Ministerstwie Gospodarki oraz zobowiązanie przedsiębiorców zamierzających zajmować się profesjonalną działalnością pożyczkową do prowadzenia jej w formie spółki kapitałowej o kapitale zakładowym w wysokości co najmniej 200 tys. złotych, to bardzo celne rozwiązania⁷³.”

3.4 Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową

ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY	ŚREDNIA OCENA
ograniczenie kosztów kredytu	pozytywna
prolongata spłaty kredytu	pozytywna
ograniczenie kosztów windykacji	pozytywna
rejestr firm pożyczkowych	brak danych
podobieństwo Konfederacja Lewiatan: ***/****	
podobieństwo Vivus: 0/****	

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową popiera główne założenia projektu ustawy. W analizie „Ocena wpływu proponowanych zmian regulacyjnych na krajowy sektor pożyczkowy” szczegółowo omawia kwestie prolongaty spłaty kredytu oraz ograniczenie kosztów windykacji. Całościowo ocenia projekt jako korzystny dla rynku i konsumentów.

„Analizowane propozycje zmian regulacyjnych będą miały pozytywny wpływ na rozwój rynku pożyczkowego w Polsce. W ocenie Instytutu ryzyko ograniczenia rynku mikropożyczek (...) jest marginalne, można natomiast oczekiwać pojawienia się pozytywnych efektów nowych regulacji wzmacniających trendy wzrostowe na tym rynku. (...)”⁷⁴.”

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w swojej analizie faworyzuje pożyczki długoterminowe. Wskazuje, że regulacja wpłynie niekorzystnie na segment rynku odpowiedzialny na udzielanie pożyczek na niskie kwoty i w krótkich terminach. Ma to jednak zdaniem IBnGR być korzystne dla rynku i konsumentów.

„Z analiz IBnGR wynika, że ograniczeniu ulegnie nie tyle skala i liczba pożyczek, a raczej zmieni się ich struktura. Więcej będzie pożyczek na dłuższe terminy, bardziej dostosowanych do potrzeb konsumentów. W propozycji MF widzimy zatem szansę na wymuszenie zmiany strategii biznesowych firm pożyczkowych, prowadzącej do ograniczenia roli produktów o bardzo krótkich terminach, co byłoby korzystne nie tylko dla konsumentów, ale i dla całego rynku”⁷⁵.”

⁷³ Jw.

⁷⁴ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, „Ocena wpływu proponowanych zmian regulacyjnych na krajowy sektor pożyczkowy”, Warszawa 2014 r.

⁷⁵ Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, „Ocena wpływu proponowanych zmian regulacyjnych na krajowy sektor pożyczkowy”, Warszawa 2014 r.

VII. ARGUMENTY STRON NA PODSTAWIE STANOWISK

Warto zaznaczyć, że nastawienie IBnGR wobec regulacji rynku pożyczkowego zmieniło się. W 2005 r. organizacja alarmowała, że tzw. ustawa antylichwiarska stanowi zagrożenie dla konsumentów – spowoduje wzrost liczby pożyczek na tzw. czarnym rynku.

„Alternatywą zostaje czarny rynek. Ta ustawa może stworzyć dodatkowe zagrożenie dla konsumentów⁷⁶”.

---

⁷⁶ Marta Pelczar z IBnGR, Puls Biznesu „IBnGR: Ustawa antylichwiarska może zaszkodzić”, 12 kwietnia 2005 r.

VII. KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA

1. KONSEKWENCJE DLA RYNKU

1.1 Wycofanie z rynku pożyczek poniżej 1000 zł i firm je oferujących

Przyjęcie projektu nowelizacji prawa pożyczkowego w obecnej formie spowoduje pozbawienie co najmniej 30 firm pożyczkowych możliwości prowadzenia legalnej i efektywnej ekonomicznie działalności. Będzie to dla nich oznaczać konieczność wycofania się z rynku, a dla konsumentów zawężenie dostępnej oferty pożyczek. Tak skonstruowany mechanizm obliczania limitu całkowitego kosztu kredytu spowoduje, że oferowanie najpopularniejszych pożyczek na niskie kwoty i krótki okres czasu będzie ekonomicznie nieopłacalne. Z raportu firmy doradczej PwC wynika, że nierentowne będą pożyczki udzielane na niskie kwoty (500 zł i mniej) oraz poniżej 1000 zł udzielane na okres krótszy niż 5 miesięcy⁷⁷.

Nowe prawo uderzy więc w szczególności w firmy segmentu internetowego. Pożyczki o takiej charakterystyce (kwota poniżej 1000 zł na okres poniżej 3 miesięcy) stanowią większość pożyczek udzielanych w sieci. Dla firm z tego segmentu oznaczać będzie to konieczność wycofania się z rynku.

	Pożyczki długoterminowe	Mikropożyczki	Efekt rynkowy
Określenie sztywnych, maksymalnych pozaodsetkowych kosztów pożyczki	Brak wpływu szeroki margines elastyczności w kształtowaniu ceny kredytu mając na względzie statystyczny okres pożyczkowy	Wpływ negatywny proponowany limit całkowitego kosztu pożyczki (26-38%) nie pozwoli na zaspokojenie w pełni ponoszonych kosztów, czyniąc działalność nierentowną	(1) ograniczenie konkurencji cenowej poprzez wskazanie rynkowego poziomu ceny pożyczki (2) generować będzie realne ryzyko ograniczenia konkurencji między podmiotami oraz zagrożenie dla biznesu w sytuacji wzrostu stóp procentowych lub wzrostu poziomu ryzyka kredytowego na rynku
Określenie górnej granicy odsetek i innych opłat od należności przeterminowanych:	Brak wpływu Nie będzie efektywne ekonomicznie możliwe oferowanie pożyczek na okresy dłuższe niż 180 dni (limit 100% kosztów pozaodsetkowych)	Wpływ negatywny dopuszczalny koszt wystania pierwszego monitu po 15 dniach zaległości dla kwoty 500zł wyniesie 3,75 zł (mniej niż list polecony) utrudnienie efektywnej windykacji – pogorszenie portfela klientów	(1) konieczność radykalizacji działań windykacyjnych w zakresie niskich kwot zobowiązań konsumenckich (<2000PLN brak efektywnego odzyskania w trybie procedury ugodowej) ➔ ograniczenie dostępności (2) pogorszenie sytuacji konsumentów w stosunku do ich wierzycieli ➔ częstsze wstępowanie na drogę sądową.
Ograniczenie możliwości uzyskania pożyczki w terminie 120 dni:	Brak wpływu model biznesowy bazuje na pożyczce gdzie 120 dni to minimum	Wpływ negatywny prolongata pożyczki uniemożliwia zawarcie nowej umowy brak możliwości przedłużenia umowy pożyczki u jednego podmiotu – zaciąganie pożyczki u innego podmiotu, czyli powstanie niekontrolowanej spirali długów	(1) ograniczenie dostępności do pożyczek ➔ model biznesowy oparty o mikropożyczki wypadnie z rynku (2) ograniczenie konsumentom prawa wyboru (3) działania dostosowawcze – obchodzenie prawa

Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015.

⁷⁷ PwC, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

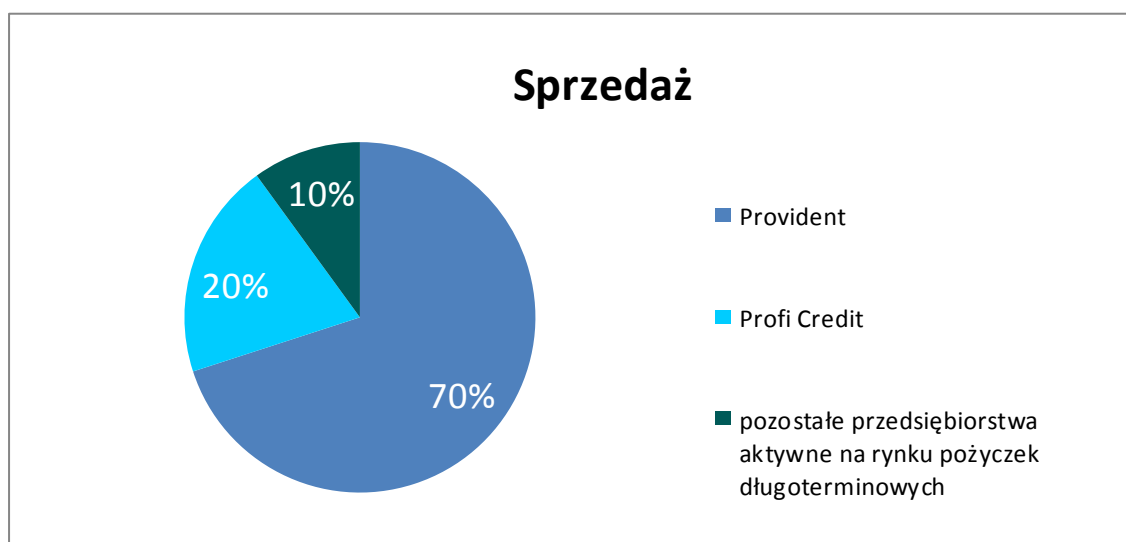
VII. KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA

1.2 Powstanie niesymetrycznego duopolu

Po przyjęciu projektu nowelizacji prawa pożyczkowego w obecnej formie faworyzowany Provident stanie się dominantem – może skupić nawet 70 proc. rynku. Razem z firmą Profi Credit utworzy niesymetryczny duopol. Stwarza to ryzyko stosowania praktyk antykonkurencyjnych np. niedozwolonych porozumień.

Analiza antymonopolowa przygotowana przez kancelarię COMPER Fornalczyk i Wspólnicy wskazuje, że skutkiem nowego prawa będzie znaczący wzrost koncentracji na rynku pożyczkowym.

WK3 (wskaźnik koncentracji dla podmiotów o randze na rynku od 1 do 3) wzrośnie z 55 proc. obecnie do 92 proc. po nowelizacji. WK5 (wskaźnik koncentracji dla podmiotów o randze na rynku od 1 do 5) wzrośnie z 58 proc. do 95 proc. Oznacza to, że łącznie 92 proc. rynku znajdzie się w rękach trzech największych firm. Liderzy segmentu tradycyjnego - Provident i Profi Credit - podzielą między siebie udziały firm wychodzących z rynku. W miejsce rozdrobnionego, konkurencyjnego rynku powstanie niesymetryczny duopol.

Źródło: „Nowelizacja ustawy o kredycie konsumenckim i efekty na rynku pożyczkowym”, COMPER Fornalczyk i Wspólnicy, maj 2015.

1.3 Rozwój szarej strefy

Wprowadzenie projektu regulacji rynku pożyczkowego w obecnej formie spowoduje zwiększenie szarej strefy. Kluczowe znaczenie ma tu ograniczenie całkowitego kosztu kredytu. W Niemczech po wprowadzeniu rozwiązań podobnych do postulowanych w Polsce, znacznie wzrosła liczba osób wykluczonych finansowo. Z tego powodu Niemcy korzystają z usług zagranicznych firm pożyczkowych⁷⁸. Prof. Włodzisław Springer z katedry Prawa Administracyjnego i Finansowego Przedsiębiorstw Szkoły Głównej handlowej wskazuje, że w Niemczech, z nielegalnych pożyczek korzysta dwa razy więcej osób, niż w krajach gdzie limitów nie ma⁷⁹.

⁷⁸ Rzeczpospolita, „Rynkowe i eksperckie wątpliwości przy regulacji”, 20 lutego 2015 r.

⁷⁹ jw.

VII. KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA

Trudno oszacować potencjalny wzrost liczby pożyczek udzielanych w szarej strefie w Polsce. Jednak 38 proc. uczestników badania firmy doradczej PwC potwierdziło, że nawet ograniczenie dostępności pożyczek nie odwiedzie ich od zadłużania się w nawet najmniej chronionych częściach rynku np. w lombardach lub u innych osób prywatnych⁸⁰.

1.4 Utrata kontroli państwa nad znaczną częścią rynku

Rynek w nowym kształcie byłby także trudny do kontrolowania przez państwo. Najważniejszym problemem nadzorca oprócz powstania niesymetrycznego duopolu byłyby właśnie przeniesienie istotnej części obrotów do szarej strefy.

Już dzisiaj projekt regulacji dotyczy jedynie najbardziej transparentnej części rynku. Nie obejmuje za to lombardów czy pożyczek wzajemnych. Po wprowadzeniu nowego prawa część rynku kontrolowana przez państwo uległaby dalszemu zmniejszeniu.

NAJWAŻNIEJSZE KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA – RYNEK
• zniknięcie z rynku pożyczek poniżej 1000 zł
• monopolizacja rynku - Provident z 70 proc. udziałem
• wzrost koncentracji na rynku pożyczkowym
• powstanie niesymetrycznego duopolu – firmy Provident i Profi Credit
• wzrost ryzyka stosowania praktyk antykonkurencyjnych
• rozwój szarej strefy
• ryzyko utraty kontroli przez państwo nad dużą częścią rynku
• wyeliminowanie co najmniej 30 firm pożyczkowych z rynku

2. KONSEKWENCJE DLA KONSUMENTÓW

2.1 Zawężenie oferty pożyczek

Przyjęcie nowego prawa zamiast chronić konsumentów przed wciągnięciem w pętlę kredytową pogorszy dodatkowo ich sytuację. Nowelizacja przepisów w zaproponowanym kształcie pozbawi ich dostępu do ważnego źródła finansowania krótkoterminowych potrzeb. Konsumenti zostaną zmuszeni do poszukiwania oferty w segmencie pożyczek długoterminowych, a tym samym pożyczania kwot wyższych niż rzeczywiste potrzeby. Może to powodować szybki wzrost zadłużenia dużej grupy gospodarstw domowych.

2.2 Przejście klientów do mniej transparentnych części rynku i szarej strefy

Mikropożyczki są produktem, który nie jest substytuowany przez sektor bankowy. Konsumenti chcący pożyczyć niższe kwoty będą zmuszeni do poszukiwania źródeł finansowania poza rynkiem

⁸⁰ pwc, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy –Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

VII. KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA

- w obszarze niepodlegającym regulacjom (lombardy, pożyczki wzajemne). Oznacza to „wypchnięcie” konsumentów do firm działających w nietransparentnych częściach rynku lub wręcz w szarej strefie. Zostaną oni pozbawieni ochrony wynikającej z regulacji i nadzoru.

Z badania firmy doradczej PwC wynika, że najmocniej ograniczenie dostępności pożyczek najniższych i udzielanych na najkrótszy okres spłaty odczują dwie skrajne grupy klientów firm pożyczkowych. Osoby młode, lepiej wykształcone i lepiej oceniające własną sytuację finansową oraz klienci gorzej wykształceni i gorzej oceniający własną sytuację finansową⁸¹.

2.3 Wzrost cen pożyczek

Przyjęcie projektu nowelizacji prawa pożyczkowego w obecnej formie spowoduje także wzrost cen udzielanych pożyczek. Zmniejszenie wyboru prowadzi bowiem do degradacji konkurencji na rynku, co z kolei przekłada się na wzrost cen. Firmy, które pozostaną na rynku będą musiały też podnieść opłaty z powodu wzrostu kosztów obsługi. Po wyeliminowaniu części uczestników rynku, popyt nadal pozostanie na niezmiennym poziomie. Podaż będzie więc musiała się dopasować – firmy, które pozostaną na rynku będą musiały wyjść z ofertą do klientów, których wcześniej nie obsługiwały.

NAJWAŻNIEJSZE KONSEKWENCJE WPROWADZENIA NOWEGO PRAWA – KLIENCI
• ograniczenie oferty pożyczek
• zmuszenie konsumentów do pożyczania wyższych kwot na dłuższy okres czasu - niezgodnie z ich potrzebami
• przejście klientów do mniej transparentnych części rynku (lombardy i pożyczki wzajemne)
• pozbawienie konsumentów ochrony wynikającej z regulacji i nadzoru
• wzrost cen pożyczek

⁸¹ PwC, „Ocena skutków wybranych regulacji projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw”, maj 2014 r.

VIII. DOŚWIADCZENIA ZAGRANICZNE

Propozycja polska reguluje tylko najbardziej transparentną część rynku, ale nie obejmuje firm działających na tzw. czarnym rynku. Prawdopodobne jest więc powielenie błędów zagranicznych. Wskazują na to przykłady z rynków rozwiniętych, które przeszły już proces regulacyjny.

Financial Conduct Authority (brytyjski nadzór finansowy) ocenił negatywnie prawdopodobne gospodarcze skutki cenowej regulacji rynku pożyczkowego w Wielkiej Brytanii. Wskazał, że największym ryzykiem regulacji jest ograniczenie konsumentom dostępu do kredytu. To z kolei może przyczynić się do pogorszenia jakości bankowych portfeli kredytowych. Brytyjski nadzór wskazał także, że limity cenowe z zasady nie są prokonkurencyjne i mają destrukcyjny wpływ na rynek, gdyż ustalają ceny poniżej lub powyżej poziomu równowagi.

Wydaje się, że najbardziej prawdopodobnym scenariuszem dla Polski jest powtórzenia wariantu fińskiego. W Finlandii po przeprowadzonej regulacji rynku firmy masowo zastąpiły 30-dniowe mikropożyczki, produktami o wyższej kwocie rozłożonymi na kilka rat (minimum 4 miesięczne raty). Możliwy jest też scenariusz grecki – lombardy dzięki umowom kupna - sprzedaży rzeczy będą mogły funkcjonować poza regulacją.

Konsekwencje cenowej regulacji rynku pożyczkowego – przykłady państw

Kanada – wprowadzenie limitu na koszty kredytów na poziomie 60 proc. rocznie miało chronić konsumentów. W praktyce rynek bardzo szybko zademonstrował zdolność do adaptacji i transformacji produktowej. W miejsce niezabezpieczonych krótkoterminowych pożyczek zaoferowano możliwość sprzedaży postdatowanych czeków konsumenckich, co w praktyce okazało się rozwiązaniem jeszcze droższym dla konsumenta. W ostatnim okresie część stanów widząc nieskuteczność prawa ponownie złagodziła przepisy dotyczące mikropożyczek.

Finlandia – po wprowadzeniu restrykcyjnej regulacji cenowej dla mikropożyczek firmy pożyczkowe zwiększyły czas trwania kredytu oraz jego kwotę do poziomu pozwalającego na funkcjonowanie poza limitem. Spowodowało to skokowy wzrost przeciętnego zadłużenia konsumentów i pogorszenie się jakości spłat

Grecja – ograniczenie legalnej działalności firm pożyczkowych spowodowało „eksplozję” sektora lombardów – ponad 10 000 lombardów na 10 mln mieszkańców.

Źródło: „Informacja na temat projektu regulacji rynku pożyczkowego”.

Przykładem rynku, gdzie regulacja zadziałała korzystnie jest Australia. W 2013 r., w wyniku regulacji, stworzono transparentne warunki korzystania z mikropożyczek oferowanych on-line - uznawanych przez regulatora jako bezpieczniejsze dla konsumentów niż sprzedawane w domach lub punktach obsługi klienta. Liczba podmiotów na rynku zmniejszyła się o 1/3, ale te, które pozostały świadczą transparentne usługi i podlegają rejestracji w Rejestrze Firm Pożyczkowych (dzięki czemu łatwiej je kontrolować).

VIII. DOŚWIADCZENIA ZAGRANICZNE

Australia – główne założenia regulacji

- prowizja początkowa ograniczona do 20 proc. kwoty kredytu do 2000 AUD,
- maksymalna opłata w skali miesiąca na poziomie 4 proc.,
- łączne koszty nie mogą przekroczyć 200 proc. kwoty pożyczki ,
- wprowadzono ograniczenia dotyczące relacji budżetowych (dochody - koszty pożyczek) na poziomie gospodarstwa domowego konsumenta.

Źródło: „Informacja na temat projektu regulacji rynku pożyczkowego”.

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW
UL. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE 6, 00-325 WARSZAWA
TEL./FAX 22 826 08 31
MAIL: BIURO@ZZP.NET.PL, WWW.ZPP.NET.PL